

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaalteaduste valdkond
Johan Skytte poliitikauuringute instituut

Maria Lepik

POLIITILISE KUVANDI KUJUNDAMINE AVALIKUS MEEDIAS:
EESTI VABARIIGI JA ROOTSI KUNINGRIIGI NAISSOOST PEAMINISTRITE
NÄITEL

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Helen Urmann

Tartu 2022

Autorsuse deklaratsioon

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite seisukohad ning kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Töö sõnade arv: 9383

Maria Lepik, 9.01.2023

Annotatsioon

Käesolevas bakalaureusetöös uuritakse, millised on Eesti naissoost peaministri Kaja Kallase ja Rootsi naissoost peaministri Magdalena Anderssoni avalikud kuvandid vastavate riikide uudiste *online* väljaannetes kajastatu põhjal. Tulemuse saavutamiseks analüüsitakse kokku viie allika (nii eesti- kui ka rootsikeelsete väljaannete) artikleid ning viiakse läbi nende kvalitatiivne sisuanalüüs. Selle analüüsi tulemused näitasid, et Kaja Kallast kujutas meedia valdavalt negatiivselt või neutraalsena. Enamasti kritiseeritakse Kallast meedias tema poliitiliste otsuste tõttu. Lisaks oli kriitika seotud ka tema sooga. Täiendavalt näitas uurimus, et suur osa tema avalikust kuvandist põhineb soostereotüüpsetel kommentaaridel, mis tõid kaasa palju teavet tema isikliku elu kohta, välimuse kirjeldamist ja sellele hinnangute andmist. Magdalena Anderssoni kujutati rootsikeelses meedias üldjoontes sarnaselt Kaja Kallasega. Analüüsitud artiklite domineeriv toon oli neutraalne, kuid ligikaudu sama palju esines ka negatiivset tooni. Põhiline teema artiklites oli Anderssoni töö peaministrina ja kriitika selle üle. Vastupidiselt Eesti artiklite käsitlusele ei olnud kriitika seotud tema sooga. Kuid sellegipoolest mängis sugu Anderssoni avalikus kuvandis suurt rolli. Käsitlustes rõhutati peamiselt tema kui Rootsi esimese naissoost peaministri mõju Rootsi ühiskonnale.

In this bachelor thesis, the public images of Kaja Kallas, the female Prime Minister of Estonia, and Magdalena Andersson, the female Prime Minister of Sweden, were analysed based on what was reported in the online news publications of the respective countries. To determine the results, articles from a total of five sources (Estonian and Swedish news publications) were analysed and a qualitative content analysis was conducted. The results of this analysis showed that Kaja Kallas was largely portrayed by the media in a negative or (as a close second) a neutral manner. She was mostly criticised due to her political decisions. Her gender also reflected in the criticism. In addition to that, the findings showed that a large part of her public image was expressed through gender stereotypical comments and ideas, focusing on her personal matters, such as family and appearance. Furthermore, the analysis showed that Magdalena Andersson was generally portrayed in a similar way to Kaja Kallas. The dominating tone of the analysed articles was neutral, however, negative tone was a close second. The main topic discussed was regarding her work as a prime minister and criticism about it. On the contrary to the Estonian articles analysis, the criticism was not related to her gender. However, gender played a big role in Andersson's public image, mainly by emphasising Andersson's role in opening up politics in a new way to Swedish women (by being the first female prime minister in Sweden).

Sisukord

Sisukord	4
Sissejuhatus.....	5
1. Kuvand meedias.....	8
1.1. Kuvandi kujunemine	8
1.2. Avalik arvamus	9
2. Meediakuvand ja naissoost poliitikud.....	11
2.1. Soo roll kuvandi loomisel meedias	11
2.2. Meediakuvandi roll naiste poliitikasse astumisel ja seal püsimisel	12
3. Metoodika	15
3.1. Kaja Kallase ja Magdalena Anderssoni taustast	16
3.1.1. Kaja Kallas.....	16
3.1.2. Magdalena Andersson.....	17
4. Analüüs ja tulemuste interpretatsioon.....	19
4.1. Kaja Kallasest ja Magdalena Anderssonist kõnelevate artiklite toon.....	20
4.1.1. Kaja Kallasest kõnelevate artiklite toon	20
4.2. Artiklite temaatika	23
4.2.1. Eesti artiklite temaatika.....	23
4.2.2. Magdalena Anderssoni käsitlevate artiklite temaatika	29
4.3 Peaministrite kuvandite võrdlev analüüs	33
Kokkuvõte.....	37
Kasutatud kirjandus	39
Lisad.....	48
Lihtlitsents.....	51

Sissejuhatus

Naiste osakaal poliitikas on kasvamas, kuid soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks on oluline, et naistel oleksid samasugused võimalused nagu meestel. Võrdse kohtlemise edendamisel mängib olulist rolli avalik meedia ehk ajalehed, *online* uudised, sotsiaalmeedia, raadiosaated ja muud meediaosised. Meedia aitab kujundada üldsuse seisukohti, sealhulgas arvamusi valitsusest ja juhtidest (UN Women, 2021; Van der Pas & Aaldering, 2020). Avaliku kuvandi kujunemist mõjutavad näiteks sõnad ja toon, millega sisuloojad on otsustanud valitud isikut kirjeldada, ning milliseid isiku tegevusi ja tõekspidamisi on valitud kajastada või rõhutada. (Conroy et al, 2015; Van der Pas & Aaldering, 2020) Valikuline info jagamine võimaldab luua avalikust isikust kuvandi ja arvamuse.

Naissoost juhtide ja -poliitikute kujutamine meedias negatiivses vormis omab laiatasemelist mõju ühiskonnale. Näiteks on naissoost poliitikud tõdenud, et peavad meediakajastusi oluliseks osaks oma tööst. Seejuures esitatakse neile meediaga suheldes tüüpilisemalt küsimusi pereelu ja välimuse kohta, kuigi naissoost poliitikute eesmärk on avaldada arvamust poliitikaga seotud teemadel – see muudab meediaga suhtlemise ebameeldivaks ja häirivaks kogemuseks (Sepper et al, 2020). Sellisel moel soostereotüüpne meedia käitumine vähendab naiste soovi osaleda poliitikas, mis omakorda süvendab soolist tasakaalutust juhipositsioonidel (Van der Pas & Aaldering, 2020). Soolise tasakaalu poole püüdlemine loob mitmekesisust näiteks sugude esindatuse tasemel, mis võimaldab poliitilistes aruteludes ja otsuste langetamisel arvestada erinevate sugupoolte vajaduste ja perspektiividega.

Viimastel aastatel on Põhja-Euroopas märgatavalt suurenenud juhtivatel positsioonidel olevate naiste arv. Näiteks on olnud naissoost peaminister Rootsis ja Lätis ning hetkel on peaministripositsioonil naised nii Soomes kui ka Eestis. See annab võimaluse uurida, milline kuvand luuakse meedias naissoost juhtidest ka nendes piirkondades ning kas ja millisel moel viidatakse kuvandi kujundamisel poliitikute soole.

Käesoleva bakalaureusetöö raames uuritakse Eesti Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi esimeste naissoost peaministrite - Kaja Kallase ja Magdalena Anderssoni - meediakajastust nende valitsemisperioodi alguses. See võimaldab kaardistada, millised on erinevused ja sarnasused uute naissoost juhtide kujutamises avalikus meedias kahes Euroopa riigis, kus soolise võrdõiguslikkuse indeks on võrdlemisi kõrge - Rootsi maailmas kolmandal kohal ja Eesti kahekümne esimesel kohal (United Nations Development Programme, 2020). Rootsi on

pikaaegne demokraatlik ja iseseisev riik, mistõttu on soolist võrdõiguslikkust olnud võimalik kauem edendada kui Eestis. Teatud erinevus antud riikide soolises tasakaalus poliitilisel tasandil väljendub näiteks naiste ja meeste poliitilise esindatuse osakaalus. 2022. aasta esimeses kvartalis oli Eesti parlamendis naised 27,7% ja mehed 72,3% ning samaaegselt Rootsi parlamendis 46,4% naised ja 53,6% mehed (European Institute for Gender Equality, 2022). See võib ka väljenduda naissoost poliitiliste juhtide meediakuvandite erinevuses riigiti. Taoline info võimaldab paremini teadlikustada soopõhist kohtlemist meedias ning selgitada välja, mil moel võib meedia soopõhiseid vaateid poliitilistele juhtidele edasi anda. Antud töö võimaldab seega välja selgitada, kuidas kajastab valitud riikide avalik meedia esimest naissoost peaministrit ning arutleda, kas, kuidas ja miks avalduvad erinevused-sarnasused kajastustes. Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada, milline on kuvand Eesti avalikus meedias peaminister Kaja Kallasest ja Rootsi avalikus meedias peaminister Magdalena Anderssonist. Peaministrite meediakajastusi uuritakse nende võimuloleku esimese viie kuu jooksul. Töö eesmärgi edukaks täitmiseks on püstitatud järgnevad uurimisküsimused. Keskne uurimisküsimus on:

Milline on Eesti ja Rootsi naissoost peaministrite kuvand avalikus meedias nende võimuloleku esimese viie kuu jooksul?

Täpsustavateks uurimisküsimusteks on:

1. Kuidas kujutatakse Eesti ja Rootsi naissoost peaministreid nende riikide avalikus meedias?
2. Millised on Eesti ja Rootsi naissoost peaministrite meediakajastuse sarnased ja erinevad jooned?

Uurimismeetodiks on valitud meediakajastuste kvalitatiivne sisuanalüüs, sest see võimaldab luua sisuka uurimuse, võttes arvesse erinevaid allikaid pikema perioodi jooksul. Uurimisele võetakse viis allikat: kaks kõige loetumat Eesti avaliku meedia *online* väljaannet ja kolm enimloetud Rootsi avaliku meedia *online* väljaannet. Analüüsiks on valitud sada artiklit, mis mainivad valitud riigi peaministrit ning on välja antud Kaja Kallase ja Magdalena Anderssoni peaministriks olemise esimese viie kuu jooksul. Valitud ajavahemik võimaldab uurida, millise kuvandi loob avalik meedia naissoost peaministritest nende valitsusaja alguses, sest ametisse

kinnitamise järgselt on poliitikud kõrgendatud meedia tähelepanu all. Valitud tekstides uuritakse järgnevat: kuidas on mainitud peaministri sugu, välimust ja pereelu, kas leidub kommentaare, viiteid peaministri soole tööga toimetuleku kontekstis ning milline on kontekst kriitika ümber.

Töö on jaotatud neljaks peatükiks. Esimeses peatükis tutvustatakse poliitilise kuvandi tähendust ja tähtsust meedias ning avaliku arvamuse kujunemist, mis võimaldab edasi anda olulise baasinfo ülejäänud töö jaoks. Järgmises peatükis kirjeldatakse, kuidas kuvatakse naissoost poliitikuid meedias, kuidas erineb see meeste kuvandi loomisest ning millisel määral mõjutab see naiste edukust poliitikas. See osa teooriast võimaldab anda konteksti töös tehtud analüüsile. Kolmas peatükk kirjeldab analüüsi metoodikat ning tutvustab Kaja Kallast ja Magdalena Anderssoni. Sellele järgneb peatükk, milles kirjeldatakse analüüsi tulemusi.

1. Kuvand meedias

1.1. Kuvandi kujunemine

Mõistmaks meediakuvandi tähtsust, on esmalt tarvilik lahti selgitada kuvandi komponendid ning nende roll ühe kuvandi loomisel. Isiku kuvandi kujunemine meedias koosneb mitmest olulisest aspektist. Tüüpiliselt mängivad selles olulist rolli artikli toon, ajakirjanike poolt valituks osutunud teemad, artiklite põhjalikkus, detailirohkus ning kui suures mahus eksisteerib materjali antud isiku kohta meedias (Conroy et al, 2015; McCombs et al, 1997; Soroka et al, 2009; Van der Pas & Aaldering, 2020;).

Teemad, mida poliitikuga meedias seostatakse, omavad palju võimu kuvandi üle, sest valitud teemadega hakkavad hiljem artikleid lugenud isikud poliitikuid seostama. Seega on teksti autoril võim otsustada, millisest perspektiivist soovitakse käsitletavat isikut esitleda, millises raamistikus infot jagada ning millega valitud poliitikut seostada (McCombs et al, 1997). Poliitikust kirjutades loovad positiivset kuvandit näiteks fookuse toomine teemadele nagu poliitilised eesmärgid, ideoloogiad, tema poliitilise relevantsuse rõhutamine, kvalifikatsioonid ja tööalased kogemused. Vastupidiselt, tuues meedias tähelepanu poliitiku intriigidele, välimusele, pereelule, võimendab see negatiivse kuvandi tekkimise tõenäosust, sest sellisel juhul ei seosta enam lugejad antud poliitikut nii tugevalt tema tööalaselt oluliste aspektidega, vaid ebarelevantsete teemadega (Conroy et al, 2015). Seega võime näha seost selle vahel, kui tõsiselt võetakse poliitikut ja kui olulised on teemad, mille kaudu meedia antud poliitikut kirjeldab.

Lisaks artikli sisule on oluline ka toon, millega infot edastatakse. Tüüpiliselt kategoriseeritakse info edastamise tooni positiivseks, negatiivseks ja neutraalseks (Conroy et al, 2015; Soroka et al, 2009). Negatiivse tooniga artiklis avaldub näiteks autori kriitika isiku tegevuste, arvamuste ja välimuse kohta. Vastupidiselt aga positiivne toon väljendab nõusolekut ja rahulolu valitud teemade üle. Viimaks, neutraalse tooni eesmärk on vaid edastada infot, jagamata autori tundeid või hoiakuid teema kohta (Soroka et al, 2009).

Kuvandi kujunemisel ei mängi rolli mitte ainult see, millisel viisil antud isikust kirjutatakse, vaid ka kui sageli temast kirjutatakse (Geiß & Schäfer, 2017; Kam & Zechmeister, 2013). Mida enam leidub poliitikust meedias kajastusi, seda aktuaalsem ja relevantsem tundub poliitik olevat ning seda teadlikumaks lugeja antud poliitikust muutub. Suurem infokogus võimaldab

meedia tarbijatel isikust luua terviklikumat arusaama ning võtta tema suhtes mitmekesisemaid seisukohti. Selle tagajärjel suureneb võimalus, et lugejal tekib poliitikuga, kelle kohta leiab meedias palju kajastust, tuttavlik tunnetus. Nii viisi tekib omakorda tunne, et tema poolt on turvalisem hääletada (Geiß & Schäfer, 2017; Van der Pas & Aldering, 2020). Seega ei ole kuvandi loomisel olulised vaid teemad ja toon, vaid ka millises mahus leidub meedias infot isiku kohta. Minimaalne kajastusmaht viib väiksema tuntuse ja populaarsuse tasemeni.

Seega on peamisteks meediakuvandi kujunemise faktoriteks kajastuse toon, teemad ja maht. Teemad viitavad, millistele oludele ja probleemidele peaksid lugejad tähelepanu pöörama. Kajastuse toon võib varieeruda positiivse, neutraalse ja negatiivse vahel ning aitab edastada üldist suhtumist ja ideoloogiat antud teemade suhtes. Viimaks, mida rohkem esineb meedias infot isiku kohta, seda paremini kinnistub see lugejaile ning seda tuttavlikumaks ja teadlikumaks muutub ta kajastatud isikute/teemade suhtes. Eelmainitud faktoritel on seega suur mõju sellele, missugune - kui positiivne või negatiivne - ning kui esilekerkiv on kellegi kuvand meedias. Järelikult on poliitiku positiivse kuvandi aluseks meedias suuremahuline kajastus positiivse tooniga teemadel, mis seostuvad eelkõige tööalaste teemadega, ideoloogiatega, poliitiliste probleemide käsitlemisega, kvalifikatsioonide ja kogemustega. Negatiivse kuvandi baasiks on aga negatiivne toon ning teemade kajastamine, mis ei ole poliitiku tööalases perspektiivis relevant - näiteks välimus ja isiklik elu.

1.2. Avalik arvamus

Meediakajastus - nii uudistes kui ka teistes meediakanalites leviv informatsioon - on tihedalt seotud avaliku arvamuse kujunemisega. Seda võimaldab asjaolu, et meedia muudab info inimestele lihtsasti kättesaadavaks, näiteks tasuta uudiste kujul. Laialdaselt ja kergesti kättesaadav info omakorda tähendab, et ühiskonna liikmetel on võimalik sellisel moel meedias infot tarbida, teadlikult või alateadlikult meedias esinevate isikute (s.h poliitikute) kuvandeid vastu võtta ja analüüsida ning selle põhjal oma arvamusi kujundada ehk suuremal skaalal avalikku arvamust kujundada.

Meediakajastuse ja avaliku arvamuse kujunemise seost on võimalik selgitada mitmel moel. Esiteks eeldavad inimesed tüüpiliselt, et meedias kajastatav info on otseselt seotud reaalsusega (Courtney et al, 2020). See tähendab, et inimesed usaldavad meediat ning eeldavad, et loetu vastab tavapäraselt tõele. Info põhjal, mida peetakse tõeks, kujundatakse seejärel antud

teemadel oma arvamused või võetakse üle meedias esinenud arvamused. Seega meedia toimib kui abivahend arvamuste kujundamisel ning enda sotsiaalsel ja poliitilisel orienteerimisel ühiskonnas, näiteks oma valimisotsuste langetamisel (Patwardhan & Yang, 2003). Teine viis, mille kaudu on võimalik selgitada meedia ja avaliku arvamuse seost, põhineb eeldusel, et meediakajastus tõepoolest põhineb reaalsusel (Courtney et al, 2020). Selles käsitluses on meedia peamiseks eesmärgiks kirjeldada tõepäraselt ühiskonnas juba eksisteerivaid olusid ja esile kerkinud avalikke arvamusi, mitte olla uute avalike arvamuste looja. See tähendab, et meedia prioriteet ei ole avaliku arvamuse kujundamine ühiskonnas vaid pelgalt juba eksisteerivate arvamuste kajastamine.

Teooria väidab, et eksisteerib mõlemat laadi meedia ja avaliku arvamuse vahelist seost. Selle näitena võib tuua arvamused ja neutraalsete uudiste kajastamise koosseisistantsi meedias (Alhindi et al, 2020). Arvamuslugudel on võim luua isikust kuvandit ja seega mõjutada avalikku arvamust, kuid uudiste kajastamise eesmärk on juhtunud edastada ja kirjeldada neutraalsel moel. Seega ei ole uudiste sihiks otseselt kuvandi loomine ega avaliku arvamuse mõjutamine. Teisest küljest on uudiste loojad meedias ise ühiskonna osa, seega on nad osa ka avalikust arvamusest. Sellest tulenevalt võivad nad uudist vormistades kajastada osa “avalikust arvamusest”, andes samaaegselt sellele arvamusele suurema platvormi ja niiviisi veenda lugejaid antud arvamust uskuma ja selle järgi toimima. Seega on meedias samaaegselt võimalik peegeldada juba eksisteerivat reaalsust ja kaasa aidata uute arvamuste ja kuvandite kujunemisele. See omakorda tähendab, et avalikud kuvandid ja nende peegeldused inimeste arusaamades eksisteerivad sümbioosselt, aidates kaasa üksteise arengutele.

2. Meediakuvand ja naissoost poliitikud

Naissoost poliitikute kuvand meedias erineb märkimisväärselt meessoost poliitikute meediakuvandist (Atkins, 2021; Courtney et al, 2020; Schneider & Bos, 2013). See väljendub kõikides eelnevas peatükis mainitud meediakuvandi loomise osistes - teemades, toonis ja kajastuse arvukuses - ning mängib olulist rolli naissoost poliitikute edukusel ja neid ümbritseval avalikul arvamusel. Et saada parem arusaam mainitud erinevustest ja soo olulisusest meediakuvandi analüüsis, võrreldakse peatükis naiste ja meeste kuvandite erinevusi ja kirjeldatakse selle mõju naiste poliitikasse astumise teekonnale ning ka seal püsimisele.

2.1. Soo roll kuvandi loomisel meedias

Ajalooliselt on poliitika olnud globaalselt meeste poolt domineeritud maastik, mis väljendub nii naiste pikaaegses valimisõiguste puudumises kui ka poliitikas osalemise piirangutes. Tänapäeval väljendub see näiteks poliitikas osalevate naiste ja meeste osakaalu drastilises erinevuses. Näiteks on Eestis hetkel võimalolevas Riigikogu neljateistkümnendas koosseisus (seisuga 9.11.22) 28 naist ja 73 meest (suhe 1:2,6). Oluline on märkida, et tegu on rekordarvulise naiste osakaaluga Eesti Riigikogus (Riigikogu, 2020). See illustreerib olulist sugudevahelise tasa-kaalu puudumist poliitikas, näidates, et meestel on poliitilisel areenil rohkem võimu ja otsustusvõimalusi.

Analoogilised vaated ja stereotüübid väljenduvad ka meedias. Meessoost poliitikute kirjeldamisel kasutatakse tüüpiliselt omadussõnu nagu konkreetne, tugev, ambitsioonikas, karm ja objektiivne - ehk stereotüüpselt maskuliinseid omadusi. Naissoost poliitikuid seostatakse eespool mainitud omadustega märkimisväärselt vähem (Schneider & Bos, 2013). Naissoost poliitikuid kirjeldatakse tihti sõnadega (kaas)tundlik, emotsionaalne ja õrn, mida võib pidada omadusteks, mida üldiselt ei seostata juhipositsioonide ega poliitikutega (Sepper et al, 2020; West et al, 2021). Varasemad uuringud (Courtney et al, 2020; Eagly, 2020) on ka märkinud, et naised, kes väljendavad end konkreetsemalt, emotsioonitumalt ja on stereotüüpselt maskuliinsemad, saavad selle eest meedias kriitikat. Näiteks Uus-Meremaa endine peaminister Helen Elizabeth Clark on kirjeldanud oma poliitilise rolli keerukust negatiivse ja vaenuliku meedia kuvandi tõttu, mis keskendus peamiselt tema välimusele ja "ebasobilikele iseloomujoontele" (van Acker, 2003).

Lisaks naissoost poliitikutele feminiinsete iseloomujoonte omistamisele meedias, mainitakse poliitiku sugu rohkem, kui tegu on naisega (West et al, 2021). Ka see võib viidata, et poliitikas

on normaliseerunud meessoos ülekaal ning naiste osalus tõmbab nii (positiivset kui ka negatiivset) tähelepanu. Pidev soos mainimine poliitikute puhul loob nende kuvandis tasandi, milles mängib olulist rolli nende sugu. Tihti normaliseeritakse meedias poliitiku soos mainimist ka erinevate hüüdnimede kaudu - näiteks Margaret Thatcheri hüüdnimi "*The Iron Lady*", Theresa May puhul "*Mummy May*", Kaja Kallase näitel "Tädikaja". Seega ei ole harukordne näha sugu rõhutavaid hüüdnimesid naissoost poliitikute seas, mistõttu kandub fookus poliitiku ideoloogiatelt muudele teguritele, nagu tema iseloom ja sugu.

Lisaks valitud iseloomujoonte ja hüüdnimede omistamisele meedias seostatakse naissoost poliitikuid rohkem poliitikaväliste teemadega, näiteks pere, abielu või kaaslaste olemasolu, intrigid, välimus ja muud personaalsed teemad, mida meessoost poliitikutega seostatakse meedias märkimisväärselt harvem (Conroy et al, 2015; Courtney et al, 2020; Hunt et al, 2014). Nagu naissoost poliitikute sidumine märgitud stereotüüpsete omadustega, on ka eraelu kirjeldamine poliitiku kuvandile kahjulik. See eemaldab tähelepanu poliitiliselt relevantsetelt teemadelt ning loob suurema distantse naise ja poliitika vahele, süvendades veelgi enam arusaama, et naine ei kuulu poliitikasse. Lisaks vähendavad nii hüüdnimede kasutamine kui ka lihtsakoeliste ja poliitikaväliste teemade sidumine poliitikuga tema tõsiseltvõetavust (Sepper et al, 2020). Seega mängib meediakajastus olulist rolli selles, milline on poliitiku kuvand ja kuidas inimesed teda tajuvad.

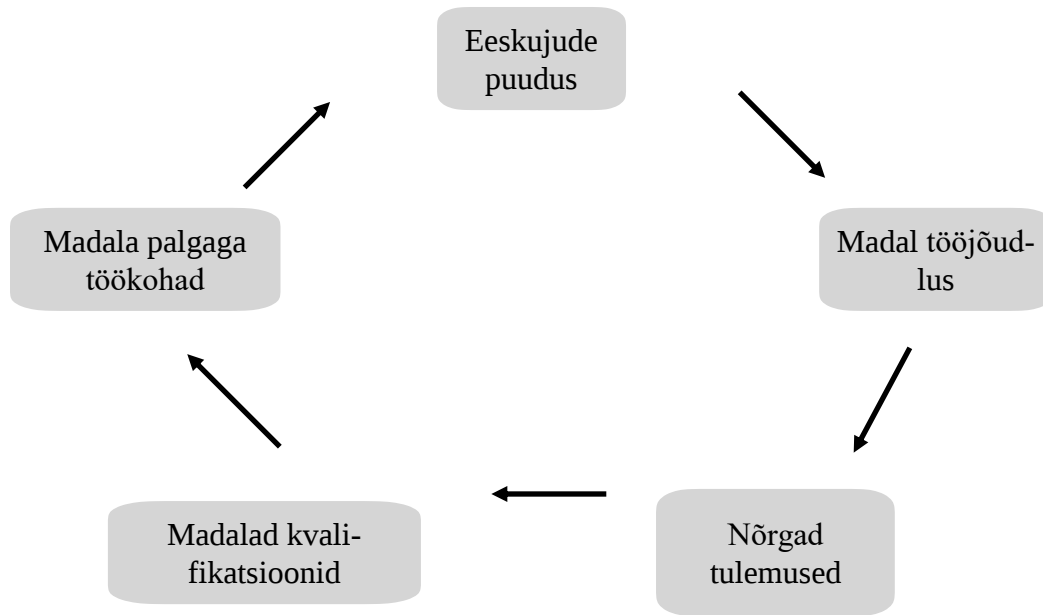
2.2. Meediakuvandi roll naiste poliitikasse astumisel ja seal püsimisel

Meedia omab rolli ja mõju naiste poliitikakarjääri võimalustele ja kestvusele. Naissoost poliitikute puhul on ebatüüpiline kogeda meessoost poliitikutele sarnast edukust ja võimaluste mitmekesisust poliitika karjääriredelil (Aaldering & Van der Pas, 2018; Kam & Zechmeister, 2013).

Informeeritud osa ühiskonnast saab arvestatava osa oma teadmistest meediast. Meedias loodud uudistel, kampaaniatel ja muul infol põhinevad avalikud kuvandid on tugevas seoses valimisotsustega (Shreeves & Boland, 2021; Soroka et al, 2009). Kui meedia loob naistest negatiivse kuvandi (vt peatükk 2.1.), siis võimendub negatiivse avaliku arvamuse tõenäosus (Patwardhan & Yang, 2003; Soroka et al, 2009). Selle tagajärjel ei ole enam antud poliitikut valijate poolt eelistatud, sest neid seostatakse peamiselt negatiivse või ebarelevantse infoga (Conroy et al, 2015). Ka ebapiisav meediakajastus võib mõjutada valimisotsuseid ning kallutada valijaid hääletama poliitikute poolt, kellest on saadaval rohkem infot (Geiß & Schäfer,

2017). Näiteks Lõuna-Aafrika Vabariigis on tüüpiliseks nähtuseks eelkõige naissoost poliitikute vaenulik kohtlemine meedias, kritiseerides nende iseloomu ja välimust. Samaaegselt on märkimisväärselt vähe Lõuna-Aafrika Vabariigi naisi kogenud pikaajast edukust poliitikas üldisemalt või jõudnud poliitiliselt kõrgetele ametikohtadele (Kanjere, 2019). Seega ühest küljest võib negatiivne meedia mõjutada valijaid naiste poolt (uuesti) mitte hääletama ning teisest küljest võib kritiseeriv meedia ja mittetunnustav avalik arvamus olla demotiveeriv poliitikule endale, mille tagajärjel ei pruugi ta enam soovida (uuesti) kandideerida või pikaajast karjäärivõimalust näha poliitikas (Bystrom et al, 2001 viidatud Conroy et al, 2015 kaudu; Kanjere, 2019; Sepper et al, 2020; van Acker, 2003; Lawless & Fox, 2010 viidatud Conroy et al 2015 kaudu).

Nii kriitilise meedia, olemasolevate naissoost poliitikute vähesuse kui ka stereotüüpsete ühiskondlike arusaamade tõttu poliitiku olemusest on vähe naisi, kes oleks valmis astuma poliitikasse (Caro, 2013; Hunt et al, 2014; Sepper et al, 2020) ja veelgi enam juhipositsioonile. Negatiivsed kuvandid näitavad, et meedia ei ole naiste suhtes üldiselt vastuvõtlik ega positiivne (Van der Pas & Aaldering, 2020). See omakorda vähendab tõenäosust, et naisel oleks võimalik töötada poliitilises sfääris pikaajaliselt, edukalt ja positiivses keskkonnas. Lisaks demotiveerivatele kuvanditele ja naissoost poliitikute komplitseeritud karjäärimustritele, on naiste poliitikasse astumist pidurdavaks faktoriks ka ebapiisavas koguses poliitilisi eeskujusid (Van der Pas & Aaldering, 2020; Kanjere, 2019). Kanjere (2019) on tööalaste eeskujude puudumise mõju kirjeldanud oma teadusartiklis kui *Performance Vicious Cycle* (vt Joonis 1):

Joonis 1. “Töölaste eeskujude puuduse mõju töölasele edukusele” (eestindatud Kanjere, 2019 teooria järgi).

Seega võib eeskujude puudumine viia poliitilise edu poole pürgivad naised “hammasrataste” vahele, mille tagajärjel on keeruline edeneda tööalaselt. Samaaegselt toidab see süsteemi, milles ei ole võimalik naistele tekkida juurde uusi poliitilisi eeskujusid. Naiste suurem esindatus poliitikas - ja meedia toetus sellele - muudaks poliitilist sfääri naistele avatumaks ja positiivsemaks ning suunaks neid selles ruumis edukalt navigeerima. Suurem naiste esindatus poliitikas on oluline, sest ühelt poolt oleks läbilõige ühiskonnast näha otsustajate tasandil, teisalt aga mitmekesistab naiste suurem esindatus poliitilist diskussiooni ning toob päevakorda ka teemasid, mis muidu soopõhiste perspektiivide erinevuste tõttu on jäänud tagaplaanile.

3. Metoodika

Uurimisele võeti viis allikat: kaks populaarset Eesti avaliku meedia *online* väljaannet ja kolm populaarset Rootsi avaliku meedia *online* väljaannet. Analüüsitavad Eesti väljaanded on Delfi ja Eesti Rahvusringhääling (edaspidiselt ERR). Delfi avaldab nii enda artikleid kui ka jagab teiste väljaannete kirjutisi (sh Postimees, Eesti Päevaleht). See võimaldab uurida erineva taustaga tekste, andes hea ülevaade valitud poliitikute kuvandist. Teine valitud väljaanne, ERR, on riigi poolt rahastatud väljaanne, mistõttu on see kõigile tasuta ja lihtsasti kättesaadav ning selle tõttu ka heaks uurimisallikaks.

Analüüsitavad Rootsi väljaanded on *Dagens Nyheter* (DN), *Aftonbladet* ja *Expressen*. Antud väljaanded on valitud eelkõige laialdase leviku tõttu lugejate seas. *Aftonbladet* ja *Expressen* sisaldavad nii vaba ligipääsuga kui ka tasulisi artikleid. DN on tasuline. Rootsikeelsete artiklite analüüsi toetas asjaolu, et käesoleva bakalaureusetöö autor valdab rootsi keelt. Seega on analüüsitud rootsikeelsed artiklid tõlgitud ja tõlgendatud bakalaureusetöö autori poolt. Probleemsete tõlkejuhtumite korral, konsulteeriti rootsi keelt emakeelena valdava isikuga.

Analüüsiks on eelnimetatud allikatest valitud 100 artiklit - 50 artiklit Kaja Kallasest ja 50 artiklit Magdalena Anderssonist, mis mainivad valitud riigi peaministrit ning on välja antud Kaja Kallase ja Magdalena Anderssoni peaministriks olemise esimese viie kuu jooksul. "Juhuslikkuse" tagamiseks koondati valitud ajaperioodi sees kõik artiklid, mis valitud peaministreid mainisid ning seejärel võeti juhuvalimi põhimõttel kummagi peaministri kohta 50 artiklit. Juhuvallimi kasuks otsustati, kuna ajavahemiku sees avaldatud artiklite arv ja maht oli suur ning vajas kitsendamist. Uurijakallutatuse vältimiseks (alateadlik äärmuslike või neutraalsemate artiklite eelistamine) otsustati kitsendada juhuvalimi põhimõtteid rakendades.

Valitud ajavahemik võimaldab uurida, millise kuvandi loob meedia naissoost peaministritest nende valitsusaja alguses. Valikus on kirjutisi nii nais- kui ka meessoost autoritelt ning erinevatest žanritest (näiteks arvamused ja uudised). Väljavalitud tekstides uuritakse peamiselt järgnevaid faktoreid: milline on teksti toon ja sisu, millistele teemadele tuuakse fookust, kas ja kuidas on mainitud peaministri sugu, välimust ja pereelu, kas leidub soostereotüüpseid kommentaare, viiteid peaministri soole tööga toimetuleku kontekstis, kas leidub kriitikat ning milline on kontekst kriitika ümber.

Uurimismeetodiks on valitud meediakajastuste kvalitatiivne sisuanalüüs. Kvalitatiivse sisuanalüüsi eesmärgiks on uurida teksti kontekstilisi tähendusi ja sisu. Kvalitatiivsele sisuanalüüsile on omane olla detailne, võttes arvesse nii tüüpilisi kui ka harvaesinevaid nähtusi, minnes seega sisukamale tasandile kui näiteks uurides vaid teatud sõnade esinemise sagedust (Kalmus et al, 2015). Seetõttu võimaldab antud analüüsivorm jõuda ka sisukate järeldusteni. Antud kvalitatiivse analüüsi raames rakendati induktiivset ja deduktiivset analüüsivormi. Induktiivne lähenemine seisneb selles, et artikleid analüüsides ei ole eelnevalt määratletud kategooriaid, vaid lähtutakse uuritavates tekstides esinevatest tähenduslikest osistest, mille põhjal luuakse töö käigus põhi- ja alakategooriad (Kalmus et al, 2015). Seda lähenemist kasutati, et selgitada välja manifestsed ja latentsed tähenduslikud osad, mis viitavad, kuidas (milliseid sõnu, väljendeid, metafoore jms) kuvatakse peaministreid. Deduktiivne lähenemine võimaldab allikate analüüsil rakendada olemasolevat raamistikku, mida antud töö kontekstis kasutati artiklite tonaalsuse (positiivne, neutraalne, negatiivne) määramiseks. Seejärel loodi valitud artiklite analüüsi alusel kaks kodeerimistabelit - üks Eesti ja teine Rootsi väljaandeid käsitlev. Analüüs viidi läbi qcamap.org programmis. QcaMap on vabavaraline kvalitatiivset analüüsi toetav platvorm, mida kasutati analüüsi tehniliseks lihtsustamiseks suure andmemahu tingimustes.

3.1. Kaja Kallase ja Magdalena Anderssoni taustast

Käesolev bakalaureusetöö käsitleb Kaja Kallase ja Magdalena Anderssoni meediakuvandeid. Antud isikute kuvandid on välja valitud uurimisobjektiks mitmel põhjusel. Esiteks on mõlemal puhul tegu vastava riigi esimese naissoost peaministriga, mis võimaldab uurida n-ö uut fenomeni/olukorda ning näha, mil moel kajastab Eesti ja Rootsi meedia naissoost juhte. Teiseks loob nende isikute kuvandite uurimine võimaluse võrrelda, kas lähestikku asuvate demokraatlike riikide avalik meedia suhtub naissoost peaministritesse sarnaselt ning arutleda, kuivõrd mängivad rolli ja loovad erinevusi kuvandites näiteks riikide ajaloolised taustad - Rootsi kui pikaajaline iseseisev ja demokraatlik riik ning Eesti kui võrdlemisi noor vabariik.

Analüüsi läbi viimiseks ja tulemuste tõlgendamiseks on oluline anda ka ülevaade valitud peaministrite taustast, mis võib anda selgusi nende kohta avaldatud kirjutiste sisu kohta.

3.1.1. Kaja Kallas

Kaja Kallas on Eesti Vabariigi esimene naissoost peaminister. Ta sündis 1977. aastal Tallinnas.

Kõrghariduse omandamist alustas Kallas Tartu Ülikoolis, õppides õigusteadust. Lisaks sellele omandas ta hiljem ka *Estonian Business School*'is MBA ja EMBA kraadid (Kaja Kallas, s.a; Vabariigi Valitsus, s.a). Ta on töötanud muu hulgas nõunikuna, vandeadvokaadina, kahe advokaadibüroo partnerina, õppejõuna *Estonian Business School* Juhtimiskoolituskeskuses ja Euroopa Kartellivastase Juristide Assotsiatsiooni liikmena (Kaja Kallas, s.a; Reformierakond, 2010; Vabariigi Valitsus, s.a).

Oma poliitilist karjääri alustas Kallas 2010. aastal Reformierakonnas, pidades seda "taasiseseisvumisaja kõige teovõimelisemaks erakonnaks", mis ühtis ka tema isiklike poliitiliste eelistustega - vaba konkurents ja liberaalsus (Reformierakond, 2010). Juba aasta hiljem pääses Kallas riigikogusse, olles seal nii riigikogu liige kui ka majanduskomisjoni juht. 2014. aastal täitis ta fraktsiooni esinaise rolli (Vabariigi Valitsus, s.a). Vahemikus 2014 - 2018 suundus ta rahvusvahelisele areenile, asudes Euroopa Parlamendi saadikuks Euroopa Demokraatide ja Liberaalide fraktsioonis (European Parliament, s.a). Seal olid tema põhilisteks tegevusvaldkondadeks energeetika ja innovatsioonivõimalused (Euroopa digitaalne ühisturg, tehnoloogilised arenguvõimalused) (Kaja Kallas, s.a). Peale nelja aastat Euroopa Parlamendis suundus Kallas tagasi Eesti Riigikogusse (Vabariigi Valitsus, s.a). Seal avanes Kallasel esimene võimalus saada peaministriks, kuid tal ei õnnestunud saada häälteenamust (Tuul, 2019). Aastal 2021 astus aga peaminister Jüri Ratas tagasi ning uueks peaministriks nimetati Kaja Kallas. 26.01.2021 astus Kaja Kallase esimene valitsus ametisse ja samaaegselt sai Eestist esimene riik, mille eesotsas oli üheaegselt naissoost president ja naissoost peaminister (Nael & Hindre, 2021; Vabariigi Valitsus, s.a; Walker, 2021).

Lisaks eelmainitud saavutustele, on Kaja Kallas saanud tunnustust nii ajakiri *Politico*'lt, kuuludes Euroopa Parlamendi 40 mõjukama liikme hulka kui ka pälvinud tunnustust Eesti ajakirjanduselt, olles valitud 2022. aasta kõige mõjukamaks eestlaseks (Eesti Päevaleht, 2022; Josing, 2016). Samuti sai ta 2022. aasta suvel Euroopa poliitilise kultuuri auhinna omanikuks, millega tunnustati tema mõjuvõimsat ja julget rolli seoses Venemaa sõjaga Ukraina vastu (Postimees, 2022).

3.1.2. Magdalena Andersson

Magdalena Andersson oli Rootsi Kuningriigi peaminister ajavahemikus 30.11.2021-18.10.2022. Ta sündis 1967. aastal Uppsalas (Wallenfeldt, 2022).

Oma kõrharidust alustas Andersson Stockholmi Majanduskõrgkoolis (*Stockholm School of Economics*), saades magistrikraadi majandusteaduses. Oma ülikooliõppe raames käis Andersson vahetussemestritel nii Viini ülikoolis (*Institute of Advanced Studies*) kui ka Harvardi ülikoolis (World Economic Forum).

Esimene kokkupuude poliitikaga oli Anderssonil 1983. aastal, kui ta ühines Rootsi Sotsiaaldemokraatliku Noorteühendusega (*Swedish Social Democratic Youth League*). Oma doktoratuuriõpingute ajal võttis ta vastu võimaluse töötada Göran Perssoni (Rootsi peaminister aastatel 1996-2006) ja hiljem ka Mona Sahlini (Sotsiaaldemokraatide esinaine vahemikus 2007-2011) nõunikuna. Lisaks on ta töötanud riigisekretärina, Rootsi maksuameti peadirektorina ja majanduspoliitilise pressiesindajana. 2014. aastal sai Anderssonist parlamendi liige ja Rootsi rahandusminister. Rahandusministrina parandas ta märkimisväärselt Rootsi majanduslikku olukorda, tõstes SKPd, hoides inflatsiooni madalana ja vähendades ka tööpuuduse taset. Rahandusminister oli Andersson kuni 2021. aastani, mil tal avanes võimalus asuda peaministriks, olles sealjuures Rootsi esimene naissoost peaminister (Socialdemokraterna, 2022; Wallenfeldt, 2022). 24.11.2021, vaid mõned tunnid peale peaministriks saamist oli ta sunnitud tagasi astuma valitsuse pingete ja ebapiisava toetuse tõttu. 30.11.2021 valiti ta aga uuesti peaministriks (Duxbury & Walker, 2021; Government Offices of Sweden). Andersson oli Rootsi peaminister kuni 2022. aasta sügiseni, mil parempoolsed said valimistel häälteenamuse ning Andersson astus tagasi (Dahlström, 2022; Savage & Wertheimer, 2022). Peale peaministri ametit jätkab Andersson oma karjääri Sotsiaaldemokraatide esinaisena (Socialdemokraterna, s.a).

4. Analüüs ja tulemuste interpretatsioon

Kaja Kallast käsitlev artiklite analüüs põhines 50 artiklil ajavahemikus 26.01.2021 - 26.06.2021 (esimesed viis võimaloleku kuud). Kokku markeeriti analüüsitud artiklites 447 tähenduslikku osist ehk koodi.

Eestikeelsete artiklite kodeerimistabel (vt Lisa 1 ja Lisa 2) sisaldab 7 põhikategooriat, milleks on: “teksti toon”, “töö”, “soostereotüüpsed kommentaarid ja viited”, “feministlikud käsitlused ja viited”, “iseloomu”, “kvalifikatsioonide mainimine” ning “halvustavad ja alandavad kommentaarid”. Põhikategooriad sisaldavad omakorda kokku 26 alakategooriat. “Teksti tooni” kategooria alla kuulusid alakategooriad: “positiivse tooniga tekst”, “pigem positiivse tooniga tekst”, “neutraalse tooniga tekst”, “positiivse ja negatiivse tooniga tekst”, “pigem negatiivse tooniga tekst”, “negatiivse tooniga tekst”. “Töö” kategooria sisaldas alakategooriaid “töoga seotud positiivne iseloomujoon”, “töoga seotud negatiivne iseloomujoon”, “töoga seonduv positiivne kommentaar”, “töoga seonduv negatiivne kommentaar”, “nõu andmine” ja “Kallasele toetuse avaldamine”. Kategooriasse “Soostereotüüpsed kommentaarid ja viited” kuuluvad alakategooriad “välimus”, “tööd mitte puudutavad hobid ja huvid”, “pereelu”, “intriig”, “ainult eesnime/hüüdnime kasutamine”, “meestega võrdlemine”, “naistega võrdlemine”, “soo mainimine”. “Feministlikud käsitlused ja viited” kategooria sisaldas alakategooriaid “Naissoost poliitikuks olemise/saamise keerukus” ja “Kaja Kallas kui feminismi/naiste ajaloo sümbol”. “Iseloomu” kategooria alakategooriad on “positiivne iseloomujoon” ja “negatiivne iseloomujoon”.

“Kvalifikatsioonide mainimine” sisaldab vaid üht alakategooriat, milleks on “kvalifikatsioonid, oskused, haridus, töölased tegemised”.

Viimaks kategooriasse “Halvustavad ja alandavad kommentaarid” kuulub samuti üks alakategooria, milleks on “halvustav/alandav kommentaar”.

Magdalena Anderssoni käsitlevates artiklite analüüsis analüüsiti samuti 50 artiklit ajavahemikus 24.11.2021 - 24.04.2021 (esimesed viis võimaloleku kuud). Kokku markeeriti analüüsitud artiklites 410 tähenduslikku osist ehk koodi.

Rootsikeelsete artiklite kodeerimistabel (vt Lisa 3) sisaldab samuti 7 põhikategooriat, mis ühtivad mõne erandiga eelnevalt mainitud Eesti analüüsi kategooriatega. Põhikategooriateks on “teksti toon”, “töö”, “soostereotüüpsed kommentaarid ja viited”, “feministlikud käsitlused ja

viited”, “kvalifikatsioonide mainimine”. Analüüsitud artiklites ei mainitud aga positiivseid/negatiivseid iseloomujooni ega tehtud halvustavaid kommentaare, seetõttu on vastavate põhikategooriate asemel “positiivsed kommentaarid” ja “kriitika”, mida ei esinenud eestikeelsetes artiklites, küll aga rootsikeelsetes artiklites.

Mõnel määral erinevad ka alakategooriad. “Teksti toon”, “töö”, “feministlikud käsitlused ja viited”, “kvalifikatsioonide mainimine” alakategooriad ühtivad täielikult eestikeelsete artiklite analüüsi alakategooriatega.

“Soostereotüüpsed kommentaarid ja viited” sisaldab vaid 5 alakategooriat. Nendeks on: “pereelu”, “intriig”, “ainult eesnime/hüüdnime kasutamine”, “meestega võrdlemine” ja “soo mainimine”. Seega ei esinenud nendes tekstides osiseid, milles mainitakse peaministri välimust, tööväliseid huve või hobisid ega ei võrreldud M. Anderssoni teiste naistega. Põhikategooria “positiivsed kommentaarid” sisaldab vaid üht alakategooriat, milleks on “positiivsed kommentaarid” ning “kriitika” sisaldab samuti vaid üht alakategooriat, milleks on “kriitika”. Viimaseid kahte põhikategooriat ei esinenud aga eestikeelsetes tekstides.

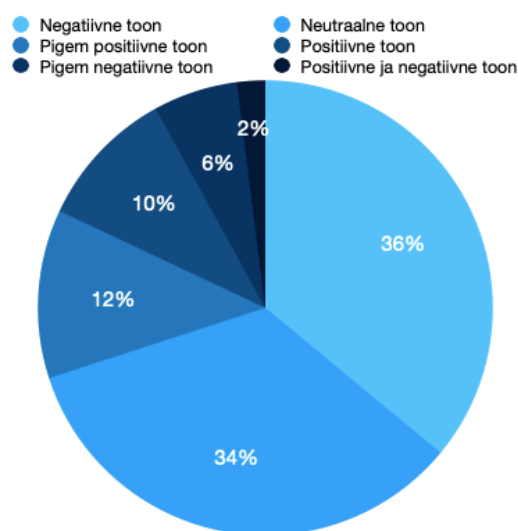
4.1. Kaja Kallasest ja Magdalena Anderssonist kõnelevate artiklite toon

4.1.1. Kaja Kallasest kõnelevate artiklite toon

Tekstide toon määratleti selle põhjal, milline oli autori üldine suhtumine Kaja Kallasesse seoses tekstis esile tõstetud teemaga. Artiklid jagati kuude alakategooriasse: “pigem positiivne”, “positiivne”, “pigem negatiivne”, “negatiivne”, “neutraalne” ja “positiivne ja negatiivne”. Antud kategooriad võimaldasid võimalikult täpselt määratleda artiklite tooni. Tekstid, mis suhtusid Kaja Kallasesse positiivselt, näiteks teda kiites, toetust avaldades ning tuues välja tema positiivseid omadusi ja saavutusi, määratleti kui positiivse tooniga tekstid. Seega esines ka artikleid, mis olid näiteks üldiselt negatiivsed, kuid Kaja Kallase suhtes positiivsed. Sel juhul määratleti seda kui positiivse tooniga teksti. Pigem positiivse tooniga tekstid on üldjoontes neutraalsed, sisaldades näiteks aga mõnda üksikut kiitust või Kallase positiivse omaduse välja toomist. Negatiivse tooniga teksti määratleti kui kirjutist, mis sisaldas eelkõige näiteks laitusi ja kriitikat Kallase suhtes. Pigem negatiivse tooniga tekstid on üldjoontes neutraalsed, sisaldades näiteks üksikuid Kallasele suunatud kriitilisi kommentaare, laitusi või tema negatiivsete omaduste toonitamist. Neutraalse tooniga tekst määratleti kui tekst, mis edastas vaid fakte, jättes mainimata (nii positiivsed kui ka negatiivsed) arvamused ja

hinnagud. Tekstid, milles leidus võrdses koguses nii positiivseid kui ka negatiivseid hinnaguid/kommentaare Kallase kohta määratleti kui positiivse ja negatiivse tooniga tekstid.

Vaadeldud eestikeelsetes artiklites esines kõige enam negatiivse tooniga tekste, neid oli kokku 18 ehk 36%. Peaaegu sama palju oli ka neutraalse tooniga artikleid - 17 artiklit ehk 34%. Kõige harvemini esines pigem negatiivset tooni ning positiivse ja negatiivse tooni segu tekstis. Pigem negatiivse tooniga oli 3 artiklit ehk 6% ning positiivse ja negatiivse tooni segu vaid ühes artiklis ehk 2%. Kokkuvõtlikult on artiklite tooni osas alakategooriate jaotus kujutatud joonisel 2. Sellest võib järeldada, et umbes kolmandik artiklitest olid Kaja Kallase suhtes negatiivse konnotatsiooniga, mis viitab, et teda kujutatakse meedias suurel määral negatiivselt, mis võib omakorda ka negatiivselt mõjutada tema kuvandit.

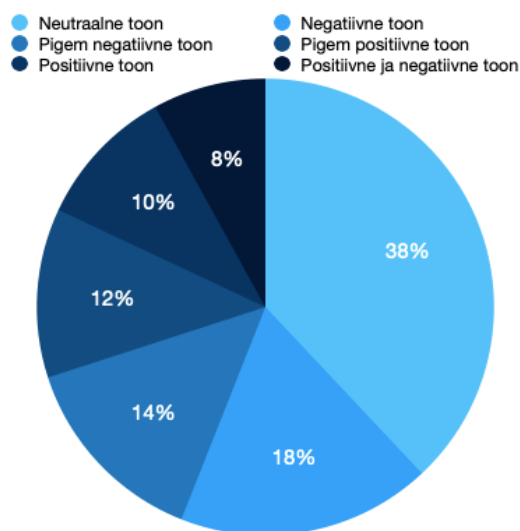
Joonis 2. Kaja Kallasest kõnelevate artiklite toon.

4.1.2. Magdalena Anderssonist kõnelevate artiklite toon

Tekstide toon määratleti selle põhjal, milline oli autori üldine suhtumine Magdalena Anderssoni seoses tekstis esile tõstetud teemaga. Artiklid jagati identselt eestikeelse analüüsiga kuude alakategooriasse: “pigem positiivne”, “positiivne”, “pigem negatiivne”, “negatiivne”, “neutraalne” ja “positiivne ja negatiivne”. Tekstid, mis suhtusid Anderssoni positiivselt, näiteks toonitades tema positiivseid omadusi, saavutusi või olulisust, määratleti kui positiivse tooniga

tekst. Pigem positiivse tooniga tekstid on üldjoontes neutraalsed, sisaldades näiteks aga mõnda üksikut kiitust või Anderssoni positiivse omaduse välja toomist. Negatiivse tooniga teksti määratleti kui kirjutist, mis sisaldas eelkõige näiteks laitud ja kriitikat Anderssoni suhtes. Pigem negatiivse tooniga tekstid on üldjoontes neutraalne, sisaldades näiteks üksikuid Anderssonile suunatud kriitilisi kommentaare, laitud või tema negatiivsete omaduste toonitamist. Neutraalse tooniga tekst määratleti kui tekst, mis edastas vaid fakte, jättes mainimata (nii positiivsed kui ka negatiivsed) arvamused ja hinnagud. Tekstid, milles leidis võrdses koguses nii positiivseid kui ka negatiivseid hinnaguid/kommentaare Anderssoni kohta määratleti kui positiivse ja negatiivse tooniga tekst.

Valitud rootsikeelsetes artiklites esines kõige sagedamini neutraalne toon. 50-st artiklist 19 ehk 38% artiklitest olid neutraalse tooniga. Sellele järgnesid negatiivse tooniga artiklid, mida oli 9 ehk 18%. Kõige haruldasemateks toonideks olid positiivne toon, 5 artiklit ehk 10% ja segu positiivsest ja negatiivsest toonist, 4 artiklit ehk 8%. Kokkuvõtlikult on artiklite tooni osas alakategooriate jaotus kujutatud joonisel 3. Erinevalt Kaja Kallast kujutavatest artiklitest võib Anderssoni kujutavate artiklite puhul näha pigem neutraalset käsitlust ning nn äärmuslikku toonaalsust on vähem.

Joonis 3. Magdalena Anderssonist kõnelevate artiklite toon

4.2. Artiklite temaatika

4.2.1. Eesti artiklite temaatika

Töö

Kõige enam esinenud teemaks eestikeelsetes artiklites on töö (vt Joonis 4). Tööga seonduvaid olulisi koode oli 50 artikli peale kokku 213. Seega 53,5% teema koodidest olid seotud tööga. Kaja Kallase tööga seonduvalt kirjutati uuritud väljaannetes kuuest alateemast, milleks olid (nimetatud tekstides esinemise sageduse järjekorras, alustades kõige enam esinenud teemast): tööga seonduv kriitika, kiitused, K. Kallase tööga seonduvad negatiivsed iseloomuomadused, K. Kallasele nõu andmine, K. Kallasele kui peaministrile toetuse avaldamine, K. Kallase tööga seonduvad positiivsed iseloomuomadused.

Kõige sagedasemaks tööga seotud teemaks analüüsitud artiklites on tööga seonduv kriitika, mis on analüüsis ära märgitud 109 korda ehk enam kui pooled töö teemaga seonduvad koodid on tööga seotud kriitika. Siinpuhul on aga oluline välja tuua, et nii tööga seonduvat kriitikat kui ka kiitusi saavad meedias paljud poliitikud, olenemata soost. Seetõttu eristati antud analüüsis veel omakorda peaministri tööga seonduv objektiivne kriitika/kiitus ja tööga seonduv soopõhine kriitika/kiitus. 109-st tööga seonduvast kriitilisest tekstiosisest on ligi 65% objektiivselt tööpõhine ning 15% soopõhine. Siinpuhul avaldus ka analüüsis, et lisaks objektiivsele ja soopõhisele kriitikale esines tekstides subjektiivset kriitikat, mis ei olnud sooga seotud (umbes 20%). Kui objektiivne kriitika sisaldas fakte ja selle põhjal tehtud järeldusi, siis subjektiivne kriitika sisaldas antud olukorras näiteks isiklikke solvanguid ning toetus argumendi loomisel pigem arvamustele kui faktidele. Näide ühest soopõhisest tööga seonduvast kriitilisest kommentaarist analüüsitud tekstis on järgmine: “Veel enne seda, kui Kallas Brüsselist koju jõuab, hakatakse talle tema sugu nina alla hõõruda. Küll kaheldakse tema võimes erakonda juhtida ja Eesti poliitikas midagi ära teha, küll laotakse tema õlgadele ebareaalset ootusi.” (Kiisler, 2021). Näide subjektiivsest kriitikast oleks: “Helme ütles, et talle on uue valitsuse mentaalne hoiak väga vastu, millega ei asetata end ühiskonnaga samasse paati, vaid hurjutatakse ja ähvardatakse inimesi karistamisega.” (ERR, 2021). Kui konstruktiivne ja objektiivne kriitika võimaldab nii peaministril kui ka lugejatel analüüsida juhtunut ning luua järeldusi ning kujundada oma arvamust peaministrist faktide põhjal, siis subjektiivne ja soopõhine

kriitika suunab fookuse faktidelt peaministri soole ning suunab lugejat kujundama oma arvamusi kellegi teise arvamuste (ja mitte faktide) põhjal. Seega riivavad Kallase kuvandit nii soopõhine tööga seotud kriitika kui ka subjektiivne kriitika.

Tööga seonduvaid positiivseid kommentaare ja kiitusi esines tekstides aga vaid 32 korda ehk 29%. Võrreldes kriitikaga on tegu märkimisväärselt väikse arvuga. Ka siin saab eristada sooga seonduvad kiitused objektiivsetest hinnangutest. Objektiivseid tööga seotud kiitusi oli ligi 81% ja soopõhiseid tööga seotud kiitusi 4%. Ülejäänud kiitvad hinnangud olid subjektiivsed ning ei viidanud soole. Kõige vähem esines töö temaatika all käsitlusi Kaja Kallase tööga seonduvatest positiivsetest iseloomujoontest. Neid oli 50 artikli ja 109 tööga seotud koodi kohta vaid 10 ehk ligikaudu 10% tööga seotud tähenduslikest osistest. Üheks näiteks antud tähenduslikust osisest on: “Valitud erialal edukaks saanuna on ta tõestanud, et on *self-made woman*” (Kiisler, 2021)

Eelnevalt kirjeldatud tööpõhine info meedias võib seega kallutada lugejaid suhtuma K. Kallasesse pigem pessimistlikult. Esmalt esineb tööga seonduvalt eelkõige negatiivset infot, sealhulgas ka arvestataval määral Kallast kritiseerivaid aramuslugusid teistelt poliitikutelt ehk Kallase kolleegidelt. Teisisõnu inimestelt, kellel on ka teatud autoriteet arvamusele, kirjutades teemadel, millega nad isiklikult kokku puutuvad ja millest ideaalis on neil ka laiahaardelised teadmised ning sealjuures kritiseerides isikut, kellega neil on isiklikud kokkupuuted. Seega on lugejatel põhjust uskuda meedias sõnavõtjaid ning võtta nende arvamusi arvesse enda isiklike arusaamade kujundamisel Kallasest.

Täiendavalt võib ka Kallasele artiklites tööalase nõu andmine süvendada negatiivset kuvandit, jättes lugejatele mulje, et tegu on nõrga ja ebakompetentse juhiga, kes vajab nõu ja saab suurel määral tööalast kriitikat meedias.

Lisaks on ka arvestatav määr (15%) tööga seonduvast kriitikast soole viitav. See toidab negatiivsed narratiivi nii Kallasest kui ka üldiselt naissoost poliitikutest, sest võib süvendada ühiskondlikku arusaama, mille kohaselt naised ei ole juhtivatel positsioonidel (poliitikas) edukad oma soo tõttu. Lisaks annab see sisendit eeldusele, et Kallase sugu mängib rolli tema tööalastel toimingutel ja edukusel.

Soostereotüüpsed kommentaarid

Teiseks kõige tüüpilisemalt esinenud teemaks analüüsitud artiklites olid soostereotüüpsed kommentaarid, mida esines tekstides 98 korda ehk 24,6% teema koodi oli seotud soostereotüüpsete kommentaaridega. Vastav teema jagunes omakorda analüüsis järgnevateks

alateemadeks (nimetatud tekstides esinemise sageduse järgi, alustades kõige enam esinenud teemast): ainult eesnime või hüüdnime kasutamine, peaministri pereelu kirjeldamine, välimus, soo mainimine, meestega võrdlemine, tööd mitte puudutavad hobid ja huvid, intriigid, naistega võrdlemine.

Antud teema all osutus kõige tüüpilisemaks peaministrile viitamine eesnime, kuid ka mõnel juhul hüüdnime kaudu. Analüüsitud artiklites kasutati peaministrist kirjutades 29 korda vaid eesnime ning 5 korda hüüdnime (kokku ligi 35%). Näited vaid eesnime kasutamisest on alljärgnevad: “Kaja kiitis end veebruaris kaks nädalat ja pärast seda on meie silmapiirilt kadunud,” (Eesti Päevaleht, 2021) ning “Hea Kaja ja Keit, teid vist tegelikult ei huvita, mis Eesti rahval öelda on?” (Grigorjeva, 2021).

Lisaks eesnime kasutamisele esines artiklites korduvalt Kaja Kallase pereelu ja välimuse käsitlemist. Pereelu kategooria alla kuuluvad erinevad kirjeldused sellest, kes ja millised on Kallase pereliikmed, milline näeb välja peaministri pereelu, millised on pere omavahelised suhted. Vaadeldud tekstides kirjeldati peaministri pereelu 17 juhul ehk ligi 17%. Näiteks: “Kolme lapse ema Kaja Kallas”, “Ema ja isaga on Kaja Kallasel suhted alati head olnud” ning “25-aastasena sõlmib Kaja Kallas esimese abielu ja annab ära oma kuulsa perekonnanime. Tema kaasa, meremees Roomet Leiger (nüüdne mereakadeemia juht) on pikki aastaid pidanud lubadust Kajast mitte rääkida ja peab seda ikka veel.” (Aedma, 2021; Kiisler, 2021).

Lisaks pereelu kirjeldustele oli kõige sagedamini esinevaks alakategooriaks ka peaministri välimus. Seda esines tekstides 17 juhul (17%). Välimuse kategooria määratleti selle alusel, kas tekstid sisaldasid näiteks kommentaare, hinnanguid või kirjeldusi Kaja Kallase riietusest, stiilist, soengutest, kuidas peaks Kallas väliselt mõjuma või milliseid sõnumeid oma välimusega edastama. Näiteks: “Reformierakonna esimehe viimase nädala stiilivalikud olnud tõepoolest jõulisemad kui varem” (Aedma, 2022).

Kaja Kallase sugu mainiti valitud tekstides 12 korda (ligi 12%). Peamiselt leidis soo rõhutamist artiklites seoses Kallase ametiga. Näiteks “Kaja Kallas on esimene naispeaminister Eesti ajaloos” (Kadastik, 2021). Lisaks sellele leidis ka üksikuid sooga seonduvaid kommentaare, mis rõhustid pelgalt Kallase soole, näiteks: “Kaja Kallas ühendab endas üsnagi proportsionaalselt nii tütarlapse, armastaja, kuninganna kui ka perenaise arhetüüpi” (Kadastik, 2021).

Kõige vähem leidus antud temaatikas Kaja Kallase võrdlemist teiste naistega ja intriigide kirjeldust (mõlemat vaid ühel juhul). Ka hobisid ja huve kirjeldati väiksemal määral ehk vaid seitsmel korral.

Uurimuses ilmnesevad pea kõik teoorias (vt peatükk 2) kirjeldatud tüüpilised naissoost poliitiku meediakuvandi osised: soo mainimine, eesnime ja hüüdnime kasutamine, välimuse ja peresuhte kirjeldamine. Analüüsitud tekstides mainiti Kaja Kallase sugu, temast kirjutati kasutades vaid ees- või hüüdnime, kirjeldati nii tema välimust kui ka peresuhteid. Samas oli teooria põhjal eeldatav ka näiteks naissoost peaministri sidumine meedias intriigidega ja tema kirjeldamisel feminiinsete omaduste kasutamine. Analüüsitud artiklites kirjeldati intriige vaid ühel juhul. Ka peaministri iseloomu kirjeldati üldiselt vähesel määral ning seda näiteks järgnevate sõnadega: lihvitud, vaoshoitud, järjepidev. Tööga seondult iseloomustati teda aga negatiivsemalt - kartlik, halav, isik, kes ei jäta väärikat ega valitsusjuhile sobivat muljet.

Soostereotüüpidel põhinev info analüüsitud väljaannetes võib luua väga tuttavliku ja isikliku tunde seoses peaministriga. Seda tunnet süvendavad nii eesnime kasutamine artiklites kui ka külluslik infokogus Kallase perest ning isiklikest suhetest. Seega tekib taolisi teemasid käsitlevaid tekste lugedes Kallase kuvandisse tasand, milles inimesed oskavad teda seostada teiste rollidega kui peaminister. Näiteks kui kolme lapse ema, kärgpere liige, õde ja poliitiku laps. Tegemine on ebaolulise infoga, mis suunab fookuse eemale Kallase tööalastelt tegemistelt ja rollidelt. Seejuures võivad lugejatel süveneda ka soostereotüüpsed arusaamad, mille kohaselt seostatakse naisi eelkõige teemadega nagu pere, kodune elu ja tema välimus. Siiski on oluline välja tuua, et analüüsitud artiklites suhtuti Kallase välimusse positiivselt. Positiivsed hinnangud peaministri välimusele võivad mõjuda Kallase kuvandile hästi, sest hea välimus viitab, et ta on esinduslik ning sobib seega hästi Eestit esindama peaministrina. Samas võivad korduvad kommentaarid Kallase välimusest avaldada ka negatiivset mõju tema kuvandile, kui eelkõige on rõhk tema välimusel ja seejärel alles tema poliitikal ja töö. Kuigi antud analüüsis ei tulnud välja, et peaministri välimust mainitakse rohkem kui tööd, siis kirjeldas mitmes analüüsitud artiklis Kallas ise selle probleemi negatiivset mõju talle: "Kõik pööravad tähelepanu mu riidele, ohkab Kallas, kurtel, et kuuludes europarlamenti, pidas ta blogi erinevaid ülemaailmseid probleeme puudutavatel teemadel, kuid inimesed keskendusid sageli just sellele, mida ta seljas kannab" (Aedma, 2021). Lisaks selgus analüüsis, et Kallase välimust võrreldi korduvalt teiste naiste välimustega, peamiselt teiste naissoost poliitikutega.

See võib samuti viidata, et naissoost poliitikute puhul pööratakse tihti tähelepanu kõigepealt nende välimusele ning selle alusel luuakse võrdlusi ka teiste naissoost poliitikutega.

Täiendavalt esines artiklites ka halvustavad kommentaare Kallase kohta, mis viitasid samuti soostereotüüpidele. Näiteks “Hea laps peaks oma isa kuulama” või “Pealegi, papa Siim võib aatemehena ka erapooletuks jääda, sest Kaja on kaks häält igaks juhuks varuks.” (Ernits, 2021). Sellised kommentaarid vähendavad kuvandis Kallase legitiimsust, vihjates, et tema edule on kaasa aidanud isa karjäär ning sealhulgas viidates K. Kallasele kui lapsele.

Kvalifikatsioonide kirjeldamine

Kolmandaks peamiseks teemaks on Kaja Kallase kvalifikatsioonide kirjeldamine. Kvalifikatsioone defineeriti analüüsis Kaja Kallase oluliste tööalaste kogemuste, saavutuste, kui ka hariduse käsitlemisena. Analüüsitud artiklites on kvalifikatsioonide teemakäsitluse määr ligikaudu 8% ehk 32 korda. Näiteks tekstis esinenud kvalifikatsioonide mainimisest on: “Ta valitakse korduvalt mõjukamate eurosaadikute hulka.” (Kiisler, 2021).

Kallase kvalifikatsioonide mainimine on oluline ja positiivne osa kuvandist, sest see võimaldab anda lugejatele konteksti, miks antud isik võiks sobida oma rolli (antud juhul peaministriks) või luua kindlustunnet, et ta tuleb hästi toime oma rolliga (näiteks tänu oma saavutustele). Seega võib suurened ka tõenäosust, et suurem kogus inimesi oleks valmis teda toetama.

Feministlikud või halvustavad käsitlused

Kolm kõige harvemini esinenud teemat olid feministlikud käsitlused ja viited, halvustavad kommentaarid ning iseloomu kirjeldus. Esimest kaht leidus tekstides 21 korda ehk umbes 5% ja iseloomu kirjeldusi vaid 13 korda ehk umbes 3%. Feministlike käsitluste all peetakse analüüsides silmas kirjutisi, mis eelkõige rõhuvad Kaja Kallase rollile ja olulisusele kui esimesele Eesti naissoost peaministrile. Üheks näiteks sellest oleks: “Nüüd viimaks on ka Maarjamaa tüdrukutel täitevvõimu esindajast poliitiline ikoon, kelle poole vaadates endale öelda: minagi võin ja suudan” (Kiisler, 2021). Teisalt aga sisaldas antud kategooria tähenduslikke teksti osiseid, mis kirjeldasid naissoost poliitikuks olemise/saamise keerukusi Kaja Kallase näitel. Näiteks:

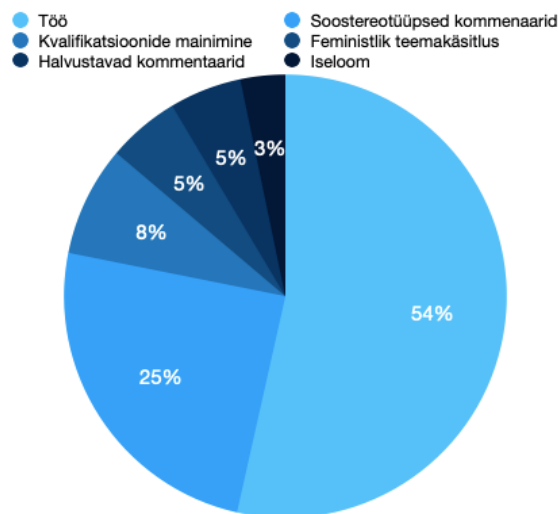
“Veel enne seda, kui Kallas Brüsselist koju jõuab, hakatakse talle tema sugu nina alla hõõruda. Küll kaheldakse tema võimes erakonda juhtida ja Eesti poliitikas midagi ära

teha, küll laotakse tema õlgadele ebareaalset ootust. Valimisteni jäänud napi aastaga peab Kaja Kallas end järjekordselt tõestama” (Kiisler, 2021).

Näide halvustavast kommentaarist analüüsitud tekstides: “Ja ikkagi ei jookseks külgi mööda maha võtta ette ka vana hea klassika - Kuidas võita sõpru ja mõjutada inimesi. Selles raamatus kirjapandud ajatud nõuanded oleks ilmselgelt talle ka parim vahend raviks.” (Helme, 2021).

Iseloomu kategoorias peeti silmas Kallase iseloomu kirjeldusi ja hinnanguid sellele. Positiivseid hinnanguid tema iseloomule esines tekstides 12 korda ning negatiivset vaid ühel korral (moodustades ühiselt ligi 3% teemakäsitlustest). Näide positiivsest iseloomujoonest tekstides: “Kallase sõpruskond on talle üdini lojaalne ja iseloomustab teda ülivõrdeis, aga eelkõige inimesena, kes teeb palju ja jõuab palju.” (Kiisler, 2021). Vastav negatiivne näide on: “Ei läinud talle siis karvavõrdki korda, et äkki keegi saab haiget!” (Helme, 2021).

Feministlike käsitluste puhul oli tegu ühe kõige vähem esindatud teemaga, olles samas oluline. Taoline teemakäsitlus toob fookust naissoost poliitikute olulisele rollile ühiskonnas ning sellega kaasnevatele probleemidele - näiteks kui keeruline on saada naisena poliitikas juhtivale kohale või kui erinevalt koheldakse poliitikas mehi ja naisi. Selliste teemade adresseerimine võiks inspireerida laiemal skaalal arutelusid, kuidas koheldakse juhtivatel positsioonidel olevaid naisi, kuid samas ka motiveerida tulevasi naissoost juhte. Analüüsitud artiklites esinenud feministlikes käsitlustes kerkis esile nn klassikaline tavanägemus soolisest võrdsusest, mis ei keskendu niivõrd soolise tasakaalu saavutamisele, vaid sellele, et naised poliitilisel areenil vajavad "järele aitamist".

Joonis 4. Teemade käsitus Kaja Kallase kõnelevates artiklites.

4.2.2. Magdalena Anderssoni käsitlevate artiklite temaatika

Töö

Kõige enam esinenud teemaks rootsikeelsetes artiklites on töö (vt Joonis 5). Tööga seonduvaid olulisi koode oli 50 artikli peale kokku 174. Seega 48,3% teema koodidest olid seotud tööga. Magdalena Anderssoni tööga seonduvalt kirjutati uuritud väljaannetes kuuest alateemast, milleks olid (nimetatud tekstides esinemise sageduse järjekorras, alustades kõige enam esinenud teemast): tööga seonduv kriitika, kiitused, Anderssoni tööga seonduvad negatiivsed iseloomuomadused, Anderssonile kui peaministrile toetuse avaldamine, Anderssoni tööga seonduvad positiivsed iseloomuomadused, Anderssonile nõu andmine.

Kõige populaarsemaks tööga seotud teemaks analüüsitud artiklites on tööga seonduv kriitika, mis on analüüsis ära märgitud 87 korda ehk pooled töö teemaga seonduvad koodid on tööga seotud kriitika. Ka siin eristati analüüsis veel omakorda peaministri tööga seonduv objektiivne kriitika/kiitus ja tööga seonduv soopõhine kriitika/kiitus. 87-st tööga seonduvast kriitilisest tekstiosisest on ligikaudu 40% objektiivne ning ligikaudu 55% subjektiivne. Soopõhist tööga seotud kriitikat esines vaid kolmes kommentaaris. Näide ühest soopõhisest tööga seonduvast kriitilisest kommentaarist analüüsitud tekstis on järgmine: “Eile kui me saime oma esimese

naissoost peaministri, oli see nii tore - aga kui ta tagasi astus mõtlesin ma, et see ei jätnud head muljet. Ta lõhkus natuke usaldust” (Jebril, 2021)¹.

Teiseks kõige tüüpilisemaks tööga seotud teemaks on positiivsed hinnangud ja kiitused (35 korda ehk ligikaudu 20%). Ka siin eristati sooga seonduvad kiitused objektiivsetest hinnangutest. Objektiivseid tööga seotud kiitusi oli umbes 50% ja soopõhiseid tööga seotud kiitusi ligikaudu 34%. Ülejäänud kiitvad hinnangud olid subjektiivsed ning ei viidanud soole. Näide positiivsest sooga seonduvast kommentaarist: “Magdalena Anderssonil õnnestus lõpuks murda läbi klaaslae” (Sima, 2021).

Kõige vähem esines töö temaatika all Anderssonile nõu andmist ja tööga seonduvate positiivsete iseloomuomaduste mainimist. Nõu anti kirjutistes vaid 2 korda ehk 1,2% ning tema positiivseid iseloomuomadusi mainiti 11 korda ehk 6,3%. Negatiivseid iseloomuomadusi mainiti aga poole rohkem ehk 22 korda (12,6%).

Analüüsitud tekstidel põhinev info Anderssoni töö käsitlemise kohta võib luua lugejates tunde, et Andersson ei ole kõige pädevam peaminister. Kahtluse aluseks on tööalase kriitika ülekaal artiklites. Artiklites esines kõhkclusi tema tööalastes valikutes, teadmistes ja prioriteetides. Seejuures aga ei loodud peaaegu üldse seoseid tööalase kriitika ja Anderssoni soo vahel. See näitab, et käsitletud artiklites ei ole sugu üldjuhul tööalase kriitika sisendiks. Vastupidiselt Eesti meediale tundus Rootsi meedia olevat vastuvõtlik naissoost peaministri suhtes. Silmapaistvas koguses kirjeldati Anderssoni kui naist, kes muutis Rootsi naiste jaoks poliitikat ja sellega kaasnevaid võimalusi. Taoline soo käsitus võib Anderssoni kuvandile mõjuda hästi, sest temaga seostatakse võimaluste suurenemist poliitikas ja naiste poliitilist läbilööki uuel viisil.

Soostereotüüpsed kommentaarid

Teiseks kõige tüüpilisemalt esinenud teemaks valitud artiklites olid soostereotüüpsed kommentaarid, mida esines tekstides 92 korda ehk 25,6% teema koode oli seotud soostereotüüpsete kommentaaride ja viidetega. Teema jagunes analüüsis järgnevateks alateemadeks (nimetatud tekstides esinemise sageduse järgi, alustades kõige enam esinenud teemast): soo mainimine, pereelu, intriig ning võrdväärset esines teemasid ees-või hüüdnime kasutamine ja meestega

¹ Märkus: siin ja edaspidi on rootsikeelsed tekstis eesti keelde tõlkinud käesoleva bakalaureusetöö autor.

võrdlemine.

Antud teema puhul osutus kõige tüüpilisemaks alateemaks peaministri soo mainimine. Seda tehti 59 korda ehk 64% soostereotüüpsetest kommentaaridest sisaldas soo mainimist. Anderssoni sugu mainiti peamiselt positiivse tooniga, rõhutades, et tegu on Rootsi esimese naissoost peaministriga.

Anderssoni pereelu ja intriige mainiti ligikaudu sama palju - pereelu 10 korda ning intriige 9 korda (ehk vastavalt ligi 11% ja 10%). Pereelu kategooria alla liigitati näiteks kirjeldused Anderssoni pereliikmetest, tema pereelust ja pere omavahelistest suhetest. Näited perega seosnevuses olevatest kommentaaridest vaadeldud tekstidest: “Kuigi täna on vähemalt üks kahe lapse ema saanud peaministriks” ning “Magdalena Andersson, 54, ja abikaasa Richard Friberg, 54, abiellusid 1997 ühes talus Magdalena Anderssoni kodulinna Uppsala lähedal” (Larsson, 2021; Sima, 2021).

Intriige määratleti analüüsis kui töövälise/isiklike probleemide kirjeldamist ja nendele hiinagute andmist. Näiteks kirjeldati analüüsitud artiklites Anderssoni probleeme oma koristajaga.

Kõige vähem esines antud kategoorias järgmisi alateemasid: ees- või hüüdnimedega peaministri kirjutamine ning meestega võrdlemine. Mõlemat esines vaid 7 korda ehk ligikaudu 7,6%. Vaadeldud tekstides ei pöördutud kordagi Anderssoni poole eesnimega, samas kirjutati seitsmel juhul temast kasutades hüüdnime.

Meestega võrdlemine esines eranditult poliitilises kontekstis, võrreldes Anderssoni näiteks Soome president Niinistöga või eelmise Rootsi peaministri Löfveniga. Näide mehega võrdlemisest ja hüüdnime kasutamisest: “Magda ja Ulf on sarnased kui marjad... Mõlemad on pragmaatilised ja tulemustele keskenduvad poliitikud” (Dahlberg, 2022). Rootsi keelsetes artiklites esines suures mahus soostereotüüpeid käsitlusi, kuid seejuures ei olnud aga analüüsitud artiklites esindatud kõik teoorias (vt peatükk 2) esile toodud populaarsed soostereotüüpsed teemad. Näiteks ei mainitud uuritud tekstides kordagi peaministri välimust ega omistatud talle iseloomuomadusi, mida tüüpiliselt seostatakse naistega (näiteks õrn, hooliv, kaastundlik). Sellegipoolest moodustas soostereotüüpidel põhinev info artiklites 1/4 kõikide teemade käsitlest, mis tähendab, et artiklite põhjal võib Anderssoni kuvand olla küllaltki soostereotüüpidel põhinev. Kirjutistes sisaldav info võib viia fookuse eemale Anderssonilt kui poliitikult, pannes rõhku hoopis tema soole, peredünaamikale ja intriigidele. Ka Anderssoni

hüüdnime kasutamine võib luua lugejatele liigselt tuttavliku tunde seoses Anderssoniga.

Feministlikud käsitlused

Feministlikud käsitlused määratleti analüüsis kui kommentaarid ja viited, mis tõid esile Anderssoni rolli feminismis ja naissoost poliitikuks olemise keerulisust. Seda esines analüüsitud tekstides 61 korda ehk 17%, millest 43 korda mainiti tema olulisust ja rolli feminismis ning 18 korda naissoost poliitikuks olemise keerukust. Näide analüüsitud tekstilõigust, mis kommenteeris Anderssoni rolli olulisust feministlikust perspektiivist: “Nüüd teavad kõik tüdrukud, kes kasvavad üles, et naiseks olemine võib tähendada peaministriks olemist” (Björk, 2021). Näide kommentaarist analüüsitud tekstist, mis viitas naissoost poliitikuks olemise keerukusele:

“On märke, et naissoost ministrid vajavad suuremat kompetentsi, et jõuda samadele ametikohtadele kui nende meessoost kollegid. Praegusel ajal näitavad uuringud, et naistel on tippu jõudmine keerulisem kui meestel, kõrgetel ametikohtadel töötades on nad haavatavamad ning ootused on kõrgemad. Lisaks on märke, et naissoost ministrid vajavad suuremat kompetentsi, et jõuda samadele ametikohtadele kui nende meessoost kollegid ja naissoost poliitikud puutuvad rohkem kokku ähvarduste ja vägivallaga” (Nyström, 2021).

Analüüsitud artiklites esinenud feministlikud käsitlused panid peamiselt rõhku sellele, kui keeruline on Rootsis saada naisel juhtivat rolli poliitikas ning seega kui oluline ja sümboolne on Anderssoni saavutus just nimelt tema soo tõttu. Täiendavalt loodi feministlike käsitlustega Anderssoni kuvandis tasand, mille kohaselt on tegu naisega, kes murdis läbi klaaslae; kes lõpetas teatud traditsiooni ja muutis poliitilist trajektoori Rootsis ning kes on eeskujuks Rootsi naistele. Järelikult seoti Anderssoni uut poliitilist rolli suurel määral tema sooga. Ühest küljest on see tema kuvandile kasulik, sest temaga seostatakse eelnevalt mainitud sümboolseid väljendeid ning tema näitel suunatakse tähelepanu varasemalt eksisteerinud probleemile poliitikas (naiste puudus juhtivatel rollidel). Teisest küljest panevad selliseid teemasid käsitlevad tekstid väga palju rõhku vaid Anderssoni soole ning tema poliitika jääb tahaplaanile.

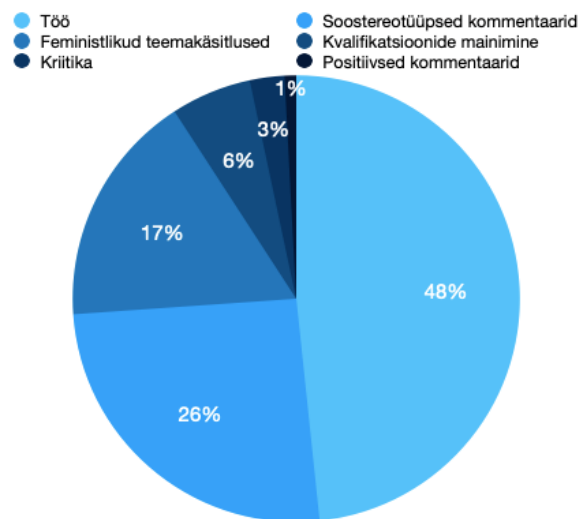
Kvalifikatsioonide mainimine

Kvalifikatsioone defineeriti analüüsis Magdalena Anderssoni oluliste tööalaste kogemuste, saavutuste, kui ka hariduse käsitlemisena. Analüüsitud artiklites on kvalifikatsioonide teemakäsitluse määr ligikaudu 6% ehk 21 korda. Näiteks tekstis esinenud kvalifikatsioonide mainimisest on: “Tal on pikaajane valitsemise kogemus pagasis” (Mellin, 2022).

Seega mainiti Anderssoni kvalifikatsioone üsna väiksel määral. Võttes arvesse tööalase kriitika mahtu analüüsitud tekstides, võiks tema kuvandile avaldada positiivset mõju suurem kvalifikatsioonide kirjeldamise osakaal artiklites. Kvalifikatsioonide kirjeldamine, tuues fookust tema tööalastele kordaminekutele, võimaldaks vähendada Anderssoni kuvandis võimalikku ebapädeva juhi imagot.

Positiivsed kommentaarid ja kriitika

Kõige vähem esines analüüsitud tekstides positiivseid kommentaare (3 korda ehk 0,8%) ja kriitikat (9 korda ehk 2,5%). Mõlemasse kategooriasse määrati kommentaarid ja hinnangud, mis ei olnud otseselt seotud Anderssoni tööga. Järelikult ei peeta antud teemasid rootsikeelses meedias seoses Anderssoniga oluliseks.

Joonis 5. Teemade käsitus rootsikeelsetes artiklites.

4.3 Peaministrite kuvandite võrdlev analüüs

Artiklite toon

Kui eestikeelsetes artiklites oli kõige tüüpilisemaks negatiivne toon, siis rootsikeelsetes artiklites domineeris neutraalne toon. Ühendades negatiivse ja pigem negatiivse üheks kategooriaks, selgub, et eestikeelsetest artiklitest on 42% ehk ligi pooled artiklid võrdlemisi negatiivse tooniga. Rootsikeelsetest artiklitest on sama arvestuse järgi negatiivse tooniga 32% artiklitest. Ühildades ka positiivse tooniga ja pigem positiivse tooniga artiklid ühte kategooriasse, selgub,

et nii eesti- kui ka rootsikeelsetest artiklites on 22% positiivse tooniga. Seega on positiivsuse määr kahe riigi meedias naissoost peaministrite suhtes ühesugune. Ka neutraalsuse tase on kahe riigi meedias antud teema puhul peaaegu identne - eestikeelsete artiklite puhul 36% ja rootsikeelsete tekstide puhul 38%. Järelikult on analüüsitud artiklite üheks peamiseks erisuseks asjaolu, et Eesti ajakirjandus kajastab Eesti naissoost peaministrit negatiivsemalt kui Rootsi ajakirjandus Rootsi naissoost peaministrit. Sellise ajakirjaduskajastuse loogika kujunemise tagamaasid antud töö ei uurinud, kuid see võiks nüansirikkuse tõttu olla järgnevate uurimuste teemaks.

Töö

Nii eesti- kui ka rootsikeelsetes artiklites oli kõige prominentsemaks teemaks töö ning selles omakorda tööga seonduv kriitika. Kallast käsitlevates artiklites kritiseeritakse peamiselt tööga toimetulekut: otsuste langetamist ning viisi, kuidas neid langetatakse. Anderssoni puhul kaheldi peamiselt tema prioriteetides ja teadmistes. Need aspektid võivad mõlema peaministri kuvandit kahjustada, luues ebakompetentse juhi imago. Kui Kallase tööd kritiseerivates artiklites viidati 15% juhtudel ka tema soole, siis Anderssoni tööd kritiseerivates artiklites viidati soole vaid 3% juhtudest. Tööga seonduvatest kiitustest oli Kallase puhul seotud sooga vaid 4% ja Anderssoni puhul 34%. Järelikult seab Rootsi ajakirjandus Anderssoni soo tähtsamale positsioonile kui Eesti meedia, arvestades soo mainimise kogust antud kontekstis. Täiendavalt aga suhtub Rootsi meedia Anderssoni soosse positiivsemalt kui Eesti meedia Kallase soosse, kuna Anderssoni puhul luuakse vähemal määral seoseid tööalasete ebaõnnestumiste ja soo vahel. Esineb ka märgatav erinevus nõu andmises peaministritele. Analüüsitud artiklites anti Kallasele tööalast nõu 18 korda, kuid Anderssonile vaid 2 korda. See võib viidata, et Rootsi ajakirjandus, hoolimata kriitikast, kajastab usaldust Anderssoni toimetuleku vastu rohkem kui Eesti ajakirjandus Kallase toimetuleku vastu.

Analüüsitud eestikeelsetes artiklites kirjeldati veidi rohkem Kallase kvalifikatsioone (analüüsitud eestikeelsetes artiklites 8% ja analüüsitud rootsikeelsetes artiklites 6%). Seega esines seda mõlema riigi analüüsitud tekstides vähesel määral. Võttes arvesse tööga seonduva kriitika ning selle sooga sidumise määra, võiks olla suurem kvalifikatsioonide fookusse toomise kogus kasulik mõlema juhi kuvandile.

Kokkuvõttes on mõlema peaministri kuvandid suurel määral negatiivsed. Mõlema kuvandid on ka sooga seotud, Kallase puhul negatiivselt, Anderssoni puhul positiivselt.

Soostereotüüpsed teemad

Ka soostereotüüpsed teemasid käsitleti eesti- ja rootsikeelsetes analüüsitud artiklites võrdsel määral (ligikaudu 25%). Sisuliselt esines aga palju erinevusi selle teema käsitluses kahe riigi ajakirjanduses. Just nagu selgines eeloleva teema võrdluses, selgus ka siinpuhul, et Rootsi meedia pani palju rõhku (eelkõige positiivselt) Anderssoni soole. Seda mainiti 59 korda ehk 64% soostereotüüpsetest käsitlustest oli soo mainimine. Eesti meedias mainiti Kallase sugu aga vaid 12 korda (tüüpiliselt neutraalsel viisil). Eestikeelsetes analüüsitud artiklites esines aga suurel määral Kallase eesnime kasutamist ning pere ja välimuse kirjeldamist. Kuigi esines kirjeldusi ka Anderssoni isiklikust elust, oli seda palju vähem ning tema välimust ei kirjeldatud analüüsitud tekstides kordagi. Lisaks ei kasutatud rootsikeelsetes artiklites kordagi Anderssoni eesnime ning hüüdnime mainiti vaid 7 korda. Ilmselt viitab see asjaolule, et Rootsi poliitilises kultuuris, erinevalt Eestist, ei ole familiaarne kõnepruuk aktsepteeritud. Samas ei omistatud kummalegi peaministrile tüüpilisi “naiselikke” omadusi, millele teooria viitas (vt peatükk 2). Seega on võimalik järeldada, et Kallasest loodud kuvand Eesti meedias on soostereotüüpsem Rootsi meedias kujutatud Anderssoni kuvandist, sisaldades rohkem erinevaid soostereotüüpe omadusi.

Feministlikud käsitlused

Kui Rootsi meedias olid populaarsuselt järgnevaks teemaks feministlikud käsitlused, mida esines 17%, siis Eesti meedias oli tegu vähem tüüpilisema temaga, mida esines vaid 5%. Mõlema riigi meedia kujutas antud temaga seondult peaministreid kui olulisi sümboleid poliitilise trajektoori muutmisel ning naistele uue ukse avajatena. See väljendus näiteks mõlema riigi meedias esinenud väljendiga "naine, kes murdis läbi klaaslae". Rootsikeelses meedias omistati rohkem tähtsust soo rollile peaministriks olemise kontekstis. Järelikult mängib taaskord Rootsi peaministri kuvandis sugu olulisemat (positiivset) rolli kui Eesti peaministri kuvandis.

Kokkuvõtlikult põhinevad analüüsitud naissoost juhtide meediakäsitlused üldiselt sarnastel teemadel. Detailsemal vaatlusel selgub aga, et neid teemasid käsitletakse kahe riigi meedias üsna erinevalt. Eesti meedias on tüüpilisem anda naissoost peaministrile tööalast nõu ning siduda kriitikat tema sooga. Rootsi meediale on omasem siduda pigem tööalast kiitust sooga. Rootsi väljaannetes peetakse suureks kordaminekuks esimese naissoost peaministri olemasolu. Eesti meedia kajastus samas olukorras oli tagasihoidlikum.

Eestikeelsetes artiklites esineb rohkem erinevaid soostereotüüpseid viiteid, näiteks andes hinnanguid peaministri välimusele ja kirjeldades tema isiklikku elu. Soostereotüüpset kategooriat esines analüüsitud rootsikeelses meedias samas mahus, kuid vähematel teemadel kui eestikeelses meedias, jättes näiteks täielikult mainimata Anderssoni välimusega seonduva.

Kokkuvõte

Töö eesmärgiks on välja selgitada, milline kuvand kujundati Eesti ja Rootsi avalikus meedias nende riikide esimestest naissoost peaministritest nende võimuloleku esimesel viiel kuul.

Töö otsib vastust järgnevatele küsimustele:

-Milline on Eesti ja Rootsi naissoost peaministrite kuvand avalikus meedias nende võimuloleku esimese viie kuu jooksul?

-Kuidas kujutatakse Eesti ja Rootsi naissoost peaministreid nende riikide avalikus meedias?

-Millised on Eesti ja Rootsi naissoost peaministrite meediakajastuse sarnased ja erinevad jooned?

Poliitilise kuvandi kujunemist on laialdaselt uuritud ja kirjeldatud. Teooria kohaselt mängivad kuvandi kujunemisel olulist rolli teksti toon ja teemad. Eraldi on uuritud ka soo rolli poliitilise kuvandi kujunemisel. Teksti toon - olles kas positiivne, negatiivne või neutraalne - mõjutab vastavalt ka kuvandit. Teemad jaotuvad poliitilise kuvandi uurimisel üldjoontes kaheks: poliitikaga seonduvad teemad ja poliitikavälised teemad. Käsitledes poliitikuga seonduvalt poliitilisi teemasid, oskavad inimesed paremini seostada poliitikut tema tööga. Käsitledes aga suurel määral poliitikaväliseid teemasid, häguneb isiku kuvand poliitikuna. Varasem teooria on ka leidnud, et poliitiku sool on kuvandi kujunemisel oluline roll. Tüüpiliselt on meessoost poliitikute kuvandid positiivsemad kui naissoost poliitikul. Naissoost poliitikute kujutamisele on omane tööväliste teemade käsitlemine ja sage soole viitamine. Lisaks ollakse teooriapõhiselt naissoost poliitikute suhtes kriitilisemad.

Antud töös analüüsiti 50 artiklit Eesti *online* väljaannetes ja 50 artiklit Rootsi *online* väljaannetes, mis käsitlesid vastava riigi peaministreid nende võimuloleku viie esimese kuu jooksul. Analüüsi läbi viimiseks rakendati kvalitatiivset sisuanalüüs.

Analüüsi põhjal saadi järgnevad vastused uurimisküsimustele:

Analüüs näitas, et peamised sarnasused nende peaministrite kujutamisel meedias esinesid laiemas teemakäsitluses ehk oli analüüsitud tekstides ligikaudu võrdsel määral töö teema käsitlusi, kvalifikatsioonide mainimisi ja soostereotüüpseid kommentaare. Erinevuse tulid aga esile detailsemas analüüsis.

Sisukam analüüs näitas, et Eesti ja Rootsi meedia kujutavad naissoost peaministreid erinevalt. Rootsi meedia suhtus Anderssoni uuritud ajavahemikus peamiselt neutraalse tooniga, kuid Eesti meedia suhtus Kallasesse valitud perioodil pigem negatiivselt. Lisaks sellele kujutati Kallast Eesti meedias teooriakohaselt ehk tema sooga seondult pessimistlikult ja kriitiliselt, esindades sealjuures paljusid soostereotüüpe. Anderssoni kuvand aga suhtus esimesse naissoost peaministrisse positiivsemalt ning käsitledes ka vähem erinevaid soostereotüüpe.

Edaspidi oleks võimalik selle probleemiga seondult analüüsida naissoost poliitikute meediakajastuste muutumist pikema perioodi jooksul ning hõlmates suuremas mahus artikleid, võrrelda neid kajastusi meespoliitikute kajastustega, analüüsida sooga seonduvate kajastuste hulka kõikide kajastuste hulgas.

Kasutatud kirjandus

Teoreetilised allikad

Aaldering, L., & Van der Pas, J. (2018). Political Leadership in the Media: Gender Bias in Leader Stereotypes during Campaign and Routine Times. *British Journal of Political Science*, 50 (3), 911-931. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0007123417000795> (viimati vaadatud 9.11.22)

Alhindi, T., Muresan, S., & Preotiuc-Pietro, D. (2020). Fact vs. Opinion: the Role of Argumentation Features in News Classification. *Proceedings of the 28th International Conference on Computational Linguistics*, 6139–6149. <https://aclanthology.org/2020.coling-main.540.pdf> (viimati vaadatud 25.11.22)

Atkins, C. (2021). An Analysis of the Role of Gender in Political News Media Coverage. *Independent Study Project (ISP) Collection*. https://digitalcollections.sit.edu/isp_collection/3392 (viimati vaadatud 10.11.22)

Caro, J. (2013). Julia Gillard is a flawed human being. But she wasn't allowed to be one. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2013/jun/27/julia-gillard-sexism-feminism> (viimati vaadatud 18.11.22)

Conroy, M., Oliver, S., Breckenridge-Jackson, I., & Heldman, C. (2015). From Ferraro to Palin: sexism in coverage of vice presidential candidates in old and new media. *Politics, Groups, and Identities*, 3(4), 573-591. DOI: 10.1080/21565503.2015.1050412 (viimati vaadatud 12.11.22)

Courtney, M., Breen, M., McGing, C., McMenamin, I., O'Malley, E., & Rafter, K. (2020). Underrepresenting Reality? Media Coverage of Women in Politics and Sport. *Social Science Quarterly*, 101(4), 1282-1302. DOI: <https://doi.org/10.1111/ssqu.12826> (viimati vaadatud 12.11.22)

Duxbury, C., & Walker, A. (2021). "Swedish PM Magdalena Andersson resigns hours after taking job". *Politico*. <https://www.politico.eu/article/swedish-pm-magdalena-andersson-resigns-hours-after-taking-job/> (viimati vaadatud 1.12.22)

Eagly, A. H. (2020) Once more: The rise of female leaders. *American Psychological Association*. <https://www.apa.org/topics/women-girls/female-leaders> (viimati vaadatud 15.11.22)

Eesti Päevaleht (2022). Eesti mõjukad 2022. <https://epl.delfi.ee/leht/mojukad2022/> (viimati vaadatud 1.12.22)

European Institute for Gender Equality (2022). National parliaments: presidents and members. https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/indicator/wmidm_pol_parl_wmid_nat-parl/bar/year:2022-Q1/geo:EE,SE/sex:M,W/UNIT:PC/POSITION:MEMB_PARL/EGROUP:PARL_SINGLOW (viimati vaadatud 9.11.22)

European Parliament. Kaja Kallas. https://www.europarl.europa.eu/meps/en/124697/KAJA_KALLAS/history/8 (viimati vaadatud 8.12.22)

Geiß, S., & Schäfer S. (2017). Any Publicity or Good Publicity? A Competitive Test of Visibility- and Tonality-Based Media Effects on Voting Behavior. *Political Communication*, 34 (3), 444-467. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/10584609.2016.1271068> (viimati vaadatud 6.11.22)

Government Offices of Sweden. Magdalena Andersson. <https://www.government.se/magdalena-andersson2/> (viimati vaadatud 10.12.22)

Hunt, C. J., Gonsalkorale, K., & Zadro, L. (2014). The polarising effect of female leaders: Interest in politics and perceived leadership capability after a reminder of Australia's first female prime minister. *European Journal of Social Psychology*, 44(7), 723-729. DOI: <https://doi-org.ezproxy.utlib.ut.ee/10.1002/ejsp.2078> (viimati vaadatud 11.11.22)

Josing, Ü. (2016). Politico märkis ära Kaja Kallase 40 mõjukaima europarlamenti saadiku hulgas. *ERR*. <https://www.err.ee/560076/politico-markis-ara-kaja-kallase-40-mojukaima-euro-parlamendi-saadiku-hulgas> (viimati vaadatud 10.12.22)

Kaja Kallas. <https://kajakallas.ee> (viimati vaadatud 1.12.22)

Kalmus, V., Masso, A., & Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. *Tartu Ülikool*. <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys> (viimati vaadatud 1.12.22)

Kam, C. D., & Zechmeister, E. J. (2013). Name Recognition and Candidate Support. *American Journal of Political Science*, 57 (4), 971-986. <https://www.jstor.org/stable/23496668> (viimati vaadatud 9.11.22)

Kanjere, M. M. (2019). Female politicians in South Africa - image and gender discourse. *African Journal of Public Affairs*, 11(1). <https://hdl.handle.net/10520/EJC-1563a659c7> (viimati vaadatud 2.01.23)

McCombs, M., Llamas, J. P., Lopez-Escobar, E., & Rey, F. (1997). Candidate Images in Spanish Elections: Second-Level Agenda-Setting Effects. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 74(4), 703-717. DOI: <https://doi.org/10.1177/107769909707400404> (viimati vaadatud 5.11.22)

Nael, M., & Hindre, M. (2021). Jüri Ratas astub peaministri ametist tagasi. *ERR*. <https://www.err.ee/1608071380/juri-ratas-astub-peaministri-ametist-tagasi> (viimati vaadatud 15.11.22)

Patwardhan, P., & Yang, J. (2003). Internet Dependency Relations and Online Consumer Behavior. *Journal of Interactive Advertising*, 3(2), 57-69. DOI:10.1080/15252019.2003.10722074 (viimati vaadatud 10.11.22)

Postimees (2022). Kaja Kallas sai Euroopa poliitilise kultuuri auhinna. <https://www.postimees.ee/7579431/kaja-kallas-sai-euroopa-poliitilise-kultuuri-auhinna> (viimati vaadatud 20.12.22)

Reformierakond (2010). Reformierakonnaga liitus konkurentsioiguse tippasjatundja Kaja Kallas. <https://reform.ee/uudised/reformierakonnaga-liitus-konkurentsioiguse-tippasjatundja-kaja-kallas/> (viimati vaadatud 15.12.22)

Riigikogu (2020). XIV Riigikogu. <https://www.riigikogu.ee/riigikogu/koosseis/> (viimati vaadatud 15.12.22)

Savage, M., & Wertheimer, T. (2022). Magdalena Andersson: Swedish PM resigns as right-wing parties win vote. *BBC*. <https://www.bbc.com/news/world-europe-62908902> (viimati vaadatud 17.12.22)

Schneider, M. C., & Bos, A. L. (2013). Measuring Stereotypes of Female Politicians. *Political Psychology*, 35(2), 245–266. DOI:10.1111/pops.12040 (viimati vaadatud 9.11.22)

Sepper, M.-L., Ester, J., & Haugas, S. (2020). Naised poliitikas. Teel soolise tasakaalu poole.

Poliitikauuringute Keskus Praxis. <https://www.praxis.ee/wp-content/uploads/2019/05/Naised-poliitikas-sunteesraport.pdf> (viimati vaadatud 20.12.22)

Shreeves, R., & Boland, N. (2021) Women in politics in the EU. State of play. *European Parliamentary Research Service* [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/689345/EPRS_BRI\(2021\)689345_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/689345/EPRS_BRI(2021)689345_EN.pdf) (viimati vaadatud 9.11.22)

Socialdemokraterna (2022). CV: Magdalena Andersson. Partiordförande för Socialdemokraterna. <https://www.socialdemokraterna.se/vart-parti/vara-politiker/magdalena-andersson/cv> (viimati vaadatud 10.12.22)

Tuul, M. (2019). Volitustest ilma jäänud Kaja Kallas riigikogus: me kõik teame, et minust ei saa täna peaministrit. *Pealinn*. <https://pealinn.ee/2019/04/15/volitustest-ilma-jaanud-kaja-kallas-riigikogus-me-koik-teame-et-minust-ei-saa-tana-peaministrit/> (viimati vaadatud 28.12.22)

Soroka, S., Bodet, M. A., Young, L., & Andrew, B. (2009). Campaign News and Vote Intentions. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 19(4), 359–376. DOI: <https://doi.org/10.1080/17457280903275030> (viimati vaadatud 17.11.22)

UN Women (2021). Women in politics: New data shows growth but also setbacks. <https://www.unwomen.org/en/news/stories/2021/3/press-release-women-in-politics-new-data-shows-growth-but-also-setbacks> (viimati vaadatud 5.11.22)

United Nations Development Programme (2020). Gender Inequality Index (GII) <https://hdr.undp.org/en/content/gender-inequality-index-gii> (viimati vaadatud 1.11.22)

Vabariigi Valitsus. Kaja Kallas. <https://valitsus.ee/kaja-kallas> (viimati vaadatud 18.12.22)

Van Acker, Elizabeth (2003). Media Representations of Women Politicians in Australia and New Zealand: High Expectations, Hostility or Stardom. *Policy and Society*, 22(1), 116–136. DOI: [https://doi.org/10.1016/S1449-4035\(03\)70016-2](https://doi.org/10.1016/S1449-4035(03)70016-2) (viimati vaadatud 18.11.22)

Van Der Pas, J., & Aaldering, L. (2020). Gender Differences in Political Media Coverage: A Meta-Analysis. *Journal of Communication*, 70(1), 114–143. DOI: <https://doi.org/10.1093/joc/jqz046> (viimati vaadatud 20.11.22)

Wallenfeldt, J. (2022). Magdalena Andersson. *Britannica*. <https://www.britannica.com/biography/Magdalena-Andersson> (viimati vaadatud 15.12.22)

Walker, S. (2021). Estonia's first female PM sworn in as new government takes power. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2021/jan/26/estonia-first-female-pm-appointed-as-new-government-takes-power> (viimati vaadatud 5.12.22)

West, R. B., Phillips, L., Hatch, T., Dr. Townsend, A., & Dr. Madsen, S. R. (2021). An Analysis of Utah Media: Women & Politics. <https://www.usu.edu/uwlp/files/briefs/34-utah-media-women-politics.pdf> (viimati vaadatud 9.11.22)

World Economic Forum. Magdalena Andersson. <https://www.weforum.org/people/magdalena-andersson> (viimati vaadatud 18.12.22)

Empiirilised allikad

Aedma, K. (2021). Kaja Kallas Times Magazine'ile antud intervjuus: mulle anti valimiste ajal soovitus olla maskuliinsem. *Delfi*. <https://annestiil.delfi.ee/artikkel/92782937/kaja-kallas-times-magazine-ile-antud-intervjuus-mulle-anti-valimiste-ajal-soovitus-olla-maskuliinsem> (viimati vaadatud 1.12.22)

Aedma, K. (2022). Kaja Kallas on aastate jooksul oma stiilile kindlaks jäänud. Milliseid rõivad eeldab aga peaministri amet? *Delfi*. <https://annestiil.delfi.ee/artikkel/92354627/fotod-kaja-kallas-on-aastate-jooksul-oma-stiilile-kindlaks-jaanud-milliseid-roivad-eeldab-aga-peaministri-amet> (viimati vaadatud 1.12.22)

Björk, N. (2021). Nina Björk: En kvinnlig statsminister är inte synonymt med förändring. *Dagens Nyheter*. <https://www.dn.se/kultur/nina-bjork-en-kvinnlig-statsminister-ar-inte-synonymt-med-forandring/> (viimati vaadatud 26.11.22)

Dahlberg, A. (2022). Men titta - Magda och Ulf är ju lika som bär. *Expressen*. <https://www.expressen.se/ledare/anna-dahlberg/men-titta-magda-och--ulf-ar-ju-lika-som-bar/> (viimati vaadatud 13.12.22)

Dahlström, L. (2022). Magdalena Andersson avgår som Sveriges statsminister: "Jag ser er oro och delar den". *Yle*. <https://svenska.yle.fi/a/7-10020685> (viimati vaadatud 13.12.22)

Eesti Päevaleht (2021). NÄDAL KOMMENTAARIUMIS: Kaja Kallas kirjutab nagu Muhv kaeblikku kirja. <https://epl.delfi.ee/artikkel/93716447/nadal-kommentaariumis-kaja-kallas-kirjutab-nagu-muhv-kaeblikku-kirja> (viimati vaadatud 1.12.22)

Eesti Rahvusringhääling (2021). Helme uuest valitsusest: Rooma põleb ja keisrid viiuldavad kuskil katusel. <https://www.err.ee/1608152560/helme-uuest-valitsusest-rooma-poleb-ja-keisrid-viiuldavad-kuskil-katusel> (viimati vaadatud 1.12.22)

Ernits, P. (2021). Peeter Ernits: Siim Kallas nimetas Kaljulaidi presidendiks saamist otsesõnu demokraatia häbiplikiks. *Delfi*. <https://epl.delfi.ee/artikkel/92377647/peeter-ernits-siim>

kallas-nimetas-kaljulaidi-presidendiks-saamist-otsesonu-demokraatia-habiplekiks (viimati vaadatud 29.12.22)

Grigorjeva, S. (2021). Sveta Grigorjeva: te oleks ka hüsteerias, kui kärped puudutaks teie lapsi, hea Kaja Kallas ja Keit Pentus- Rosimannus. *Delfi*. <https://epl.delfi.ee/artikkel/93513651/sveta-grigorjeva-te-oleks-ka-husteerias-kui-karped-puudutaks-teie-lapsi-hea-kaja-kallas-ja-keit-pentus-rosimannus> (viimati vaadatud 10.12.22)

Helme, H. M. (2021). Helle-Moonika Helme: tädikajad, onuheinod ja poliitiline bipolaarsus. *Delfi*. <https://epl.delfi.ee/artikkel/93842283/poliitkolumnist-helle-moonika-helme-tadikajad-onuheinod-ja-poliitiline-bipolaarsus> (viimati vaadatud 1.01.23)

Jebril, N. (2021). Det är viktigt för mig att vi får en kvinnlig statsminister. *Dagens Nyheter*. <https://www.dn.se/sverige/det-ar-viktigt-for-mig-att-att-vi-far-en-kvinnlig-statsminister/> (viimati vaadatud 1.01.23)

Kadastik, M. (2021). Kuningannad ja perenaised võimu juures. *Delfi*. <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/92500695/kuningannad-ja-perenaised-voimu-juures> (viimati vaadatud 1.01.23)

Kiisler, V. (2021). Naine, kes murdis läbi klaaslae. *Delfi*. <https://epl.delfi.ee/artikkel/92394531/naine-kes-murdis-labi-klaaslae> (viimati vaadatud 15.12.22)

Larsson, E. (2021). Felix Herngrens undran om statministerns frieri. *Expressen*. <https://www.expressen.se/nyheter/felix-herngrens-undran--om-statministerns-frieri/> (viimati vaadatud 27.12.22)

Mellin, L. (2022). Upp till bevis för Magdalena Andersson. Värsta krisen – efter inte ens 100 dagar som statsminister. *Aftonbladet*. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/a/G32Wn6/nu-satts-magdalena-andersson-pa-prov-kan-avgora-hostens-val> (viimati vaadatud 20.12.22)

Nyström, S. (2021). Susanne Nyström: För varje glastak som krossas blir könet mindre intressant. *Dagens Nyheter*. <https://www.dn.se/ledare/susanne-nystrom-for-varje-glastak-som-krossas-blir-konet-mindre-intressant/> (viimati vaadatud 12.12.22)

Sima, J. (2021). Året då kungen sa "fru statsminister". *Aftonbladet*. <https://www.aftonbladet.se/ledare/a/28XqRv/aret-da-kungen-sa-fru-statsminister> (viimati vaadatud 18.12.22)

Eestikeelsete artiklite kodeerimistabel

	Category ID	Category Name	Absolute Count	% of SUM	N of Documents	% of Documents
Teksti toon			49	11	1	100
	RQ1-22	Positiivse tooniga tekst	5	1	1	100
	RQ1-23	Pigem positiivse tooniga tekst	6	1	1	100
	RQ1-20	Neutraalse tooniga tekst	17	3	1	100
	RQ1-26	Pigem negatiivse tooniga tekst	3	0	1	100
	RQ1-21	Negatiivse tooniga tekst	17	3	1	100
	RQ1-24	Positiivne ja negatiivne toon	1	0	1	100
Töö			207	46	1	100
	RQ1-4	Tööga seotud positiivne iseloomujoon	10	2	1	100
	RQ1-10	Tööga seotud negatiivne iseloomujoon	26	5	1	100
	RQ1-12	Tööga seonduv positiivne kommentaar	32	7	1	100
	RQ1-5	Tööga seonduv negatiivne kommentaar	105	23	1	100
	RQ1-13	Nõu andmine	18	4	1	100
	RQ1-19	Kallasele toetuse avaldamine	16	3	1	100
Soostereotüüpsed kommentaarid ja viited			98	22	1	100
	RQ1-1	Välimus	15	3	1	100
	RQ1-2	Tööd mitte puudutavad hobid ja huvid	7	1	1	100
	RQ1-3	Pereelu	17	3	1	100
	RQ1-25	Intriig	1	0	1	100
	RQ1-14	Ainult eesnime/hüüdnime kasutamine	34	7	1	100
	RQ1-7	Meestega võrdlemine	11	2	1	100
	RQ1-8	Naistega võrdlemine	1	0	1	100
	RQ1-30	Soo mainimine	12	2	1	100
Iseloom			13	2	1	100
	RQ1-15	Positiivne iseloomujoon	12	2	1	100
	RQ1-18	Negatiivne iseloomujoon	1	0	1	100
Feministlikud käsitlused ja viited			21	4	1	100
	RQ1-28	Naissoost poliitikuks olemise/saamise keerukus	16	3	1	100
	RQ1-29	Kaja Kallas kui feminismi/naiste ajaloo jaoks oluline sümbol	5	1	1	100
Kvalifikatsioonide mainimine			32	7	1	100
	RQ1-16	Kvalifikatsioonid, oskused, haridus, töölased tegemised	32	7	1	100
Halvustavad ja alandavad kommentaarid			21	4	1	100
	RQ1-17	Halvustav/alandav kommentaar	21	4	1	100
			441			

Eesti keelsete artiklite kodeerimistabel

	Category ID	Category Name	Absolute Count	% of SUM	N of Documents	% of Documents
Töö			6	85	1	100
	RQ1-1	Tööga seotud negatiivne kommentaar	4	57	1	100
	RQ1-2	Tööga seotud negatiivne iseloomujoon	2	28	1	100
Teksti toon			1	14	1	100
	RQ1-3	Negatiivse tooniga tekst	1	14	1	100
			7			

Rootsikeelsete artiklite kodeerimistabel

	Category ID	Category Name	Absolute Count	% of SUM	N of Documents	% of Documents
Teksti toon			50	12	1	100
	RQ1-15	Positiivse tooniga tekst	5	1	1	100
	RQ1-4	Pigem positiivse tooniga tekst	6	1	1	100
	RQ1-8	Neutraalse tooniga tekst	19	4	1	100
	RQ1-10	Positiivne ja negatiivne toon	4	0	1	100
	RQ1-9	Pigem negatiivse tooniga tekst	7	1	1	100
	RQ1-14	Negatiivse tooniga tekst	9	2	1	100
Töö			174	42	1	100
	RQ1-12	Töoga seotud positiivne iseloomujoon	11	2	1	100
	RQ1-5	Töoga seotud negatiivne iseloomujoon	22	5	1	100
	RQ1-6	Töoga seotud positiivne kommentaar	35	8	1	100
	RQ1-7	Töoga seotud negatiivne kommentaar	87	21	1	100
	RQ1-11	Toetuse avaldamine Magdalena Anderssonile	17	4	1	100
	RQ1-13	Nõu andmine	2	0	1	100
Soostereotüüpsed kommentaarid ja viited			92	22	1	100
	RQ1-23	Pereelu	10	2	1	100
	RQ1-19	Intrig	9	2	1	100
	RQ1-22	Ainult eesnime/hüüdnime kasutamine	7	1	1	100
	RQ1-21	Meestega võrdlemine	7	1	1	100
	RQ1-2	Soo mainimine	59	14	1	100
Feministiikud käsitlused ja viited			61	14	1	100
	RQ1-3	Naispoliitikuks olemise/saamise keerukus	18	4	1	100
	RQ1-17	Magdalena Anderssoni kui feminismi ja naiste ajaloo sümbol	43	10	1	100
Kvalifikatsioonide mainimine			21	5	1	100
	RQ1-1	Kvalifikatsioonid, oskused, haridus, tööalased tegemised	21	5	1	100
Positiivsed kommentaarid			3	0	1	100
	RQ1-16	Positiivne kommentaar	3	0	1	100
Kriitika			9	2	1	100
	RQ1-20	Kriitika	9	2	1	100
			410			

Lihtlitsents

Mina, Maria Lepik, isikukood: 60005190927 annan Tartu Ülikoolile tasuta loa enda loodud teose “Poliitilise kuvandi kujundamine avalikus meedias: Eesti Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi naissoost peaministrite näitel”, mille juhendaja on Helen Urmann,

- reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace’is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- üldsusele kättesaadavaks tegemiseks ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace’i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
- kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.